

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
עורך ראשי:
הרב ישראל מאיר גלינסקי

הקבצו

בית וועד לחניכי הישיבות
העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
40

אב תשע"ט
נושא החודש:
קנאה [ב]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

דעותיהם שונות

בהיסטוריה היה בעקבות מחלוקת בין קין להבל, גלות מצרים הייתה בעקבות המחלוקת בין השבטים ליוסף הצדיק. ופרשה שלמה מוקדשת בתורה לסיפור המחלוקת של קורח ועדתו, שבה מופיע גם לאו 'ולא יהיה כקורח וכעדתו' על איסור המחלוקת [לפי רוב הראשונים].

בדברי חז"ל וכל הספרים - מופיעים לשונות חמורים בגנות המחלוקת, ובחומרתה. תלמידי רבי עקיבא, מחמת שלא נהגו כבוד זה בזה, מתו בצורה משונה ונוראה. והצדיקים בכל הדורות הזהירו על כך מאד, כמובא בזהר הקדוש שאמר רשב"י 'אנן בחביבותא תליא', והאריז"ל הזהיר מאד על האהבה בין החברים, וכן שאר הצדיקים.

אם כן, השאלה ניצבת במקומה: האם מחלוקת הוא דבר טוב, כשר והגון ואפילו משובח, או שהוא דבר גרוע, חמור ונורא.

שני מיני מחלוקת

התשובה לזה נמצאת במשנה (אבות ה, יז) שבה מוזכרים כאחד שני מיני מחלוקת, מחלוקת לשם שמים - שהיא ראויה ומשובחת, וסופה להתקיים, ומחלוקת שאינה לשם שמים - שהיא פסולה לחלוטין, ואין סופה להתקיים. הדוגמא למחלוקת

לשם שמים הוא מחלוקת שמאי והלל, ומחלוקת שלא לשם שמים, הוא מחלוקת קורח ועדתו.

נמצא אם כן, שיש מחלוקת שהיא רצויה, ולא כדאי או אפילו בלתי אפשרי לוותר עליה. והם כל המחלוקות המוכרות שבין החכמים והצדיקים שבכל הדורות, שנחלקו זה לעומת זה, ועל ידי המחלוקת הללו - מתרבה התורה ומתבררת יותר ויותר. ויש מחלוקת שהיא כולה חורבן ואסון, וצריך לעשות הכל כדי להימנע ממנה, וזו היא מחלוקת קורח ועדתו.

שאלת המליון היא - מה ההבדל ביניהם, ואיך אפשר להבחין בין מחלוקת כזו לבין מחלוקת כזו. והרי גם קורח בעצמו היה סבור שהמחלוקת שלו היא לשם שמים, ולא הייתה מחלוקת בהיסטוריה, שהשופטים לה לא היו משוכנעים שהיא לשם שמים. מהי אם כן ההבחנה הנכונה בין מחלוקת לשם שמים לבין מחלוקת שלא לשם שמים. יתירה מזו. בדרך כלל האנשים שאינם מתערבים במחלוקות - אין זה דווקא משום אהבת השלום ומחמת זהירות ממחלוקת, אלא משום שהם אדישים ולא אכפת להם. מבחינתם יכול להיות כל המלקולים שבעולם. וזה **המשך בעמוד ב' <<<**

במאמר הקודם (גליון 39) התחלנו לעסוק בעניין הקנאה, ושם התבאר שנושא הקנאה כולל בתוכו שלשה נושאים מעשיים: תוכחה, מחלוקת ושלום. במאמר הקודם התבאר הראשון מבין השלשה - 'התוכחה', במאמר הנוכחי נמשיך ונעסוק בענף השני שהוא 'המחלוקת', ובמאמר הבא בענף נבאר את הענף השלישי שהוא 'השלום'.

הנושא של המחלוקת - הוא נושא שקשה עד בלתי אפשרי להתעסק בו. מצד אחד, לכאורה מיותר לדבר אודותיו, כי בשונה משאר דברים שצריך להסביר את הבעיה שבהם, ואת הקלקול שיוצא מהם - בכל הנוגע למחלוקת, לא צריך להסביר ולא לשכנע, כי המציאות מדברת בעד עצמה (וכדברי הרמב"ם הידועים בצואתו).

ומצד שני, למרות האמור ולמרה הפלא - אין כמעט מי שאינו נגוע במחלוקת כלשהי, ובמקרים רבים מדובר באמת לשם שמים, ומשום כך נדמה למי שקורא מאמר אודות הנושא כאילו מתכוונים אליו ובאים לבקר אותו, והוא מתקומם לנוכח הדברים. וממילא, גם התועלת של הדברים מוטלת בספק, כי התנועה הטבעית היא להתנגד ולומר 'הנושא שאני קשור אליו, הוא בכלל לא מחלוקת'...

[והפלא הוא מיניה וביה. כמה נפשך - אם הנושא שאתה קשור אליו לא נקרא 'מחלוקת', אז מה הבעיה שכותבים על מחלוקת, הרי לא מתכוונים אליך. ואם הנושא הזה כן נקרא מחלוקת, אז מה יועיל להתנגד מכך ולא לקרוא לזה מחלוקת].

אלא שבכל זאת מחמת חשיבות הנושא, במשנת החסידות בכלל ובמשנתו של מוהר"ן מברסלב בפרט - וכן מחמת שהוא ענף מתוך הנושא הכללי שאנו עוסקים בו - ננסה לגעת בו, בצורה יסודית אך תמציתית. וכדרכנו, נעסוק בשרשי העניין ויסודותיו, בבחינת תן לחכם ויחכם עוד. [הדברים דלהלן מיוסדים על המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן נו), ובליקוטי הלכות בכמה מקומות].

מחלוקת - טוב או לא

יש כאן שאלה עקרונית - האם מחלוקת הוא דבר טוב או גרוע. מצד אחד - כל התורה בנויה בצורה של מחלוקת, מחלוקת בין תנאים, מחלוקת בין אמוראים, ראשונים, אחרונים, פוסקים, וצדיקים. זה אומר בכה וזה אומר בכה, ולא רק שאין בזה פגם, אלא זה הפך להיות חלק מהתורה בעצמה. וכשלוּמדים את 'המחלוקת' הללו, מקיימים בזה מצות תלמוד תורה.

ומצד שני, אין דבר גרוע יותר ממחלוקת. הרצח הראשון

דבר המערכת

מנחם - אב

חודש אב - מצליח באמת לבלבל אותנו.

מצד אחד, משנכנס אב מומעים בשמחה. וכשרוצים לציין דוגמא לתקופה לא נעימה, המשל הוא תמיד חודש אב.

ומצד שני, דווקא בחודש זה חל 'חמשה עשר באב', שעליו אומרים חז"ל 'לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב'. וגם רוב החודש הוא בכלל לא ימי אבלות אלא ימי נחמה, ואפילו תשעה באב בעצמו נקרא 'מועד', ונולד בו משיח.

אז בלבול אותנו חודש אב - האם אתה חודש של 'יום טוב' או של 'תענית', של אבלות או של נחמה, של צער או של שמחה.

ככה זה יהודי.

המאכל הכי יהודי הוא 'ביצה', שמצד אחד עגולה ומצד שני מיוחדת.

כי כך הם חייו של יהודי - מצד אחד מלא התמודדות, עליות וירידות, הצלחות וכשלונות, שאין לשום גוי. ומצד שני מלאים חדווה וחיוניות, שגם זה כמוזב אין לשום גוי.

ובחודש אב, אנחנו חווים בקיצוניות את שתי הצדדים. רגע אחד יושבים על הרצפה, לא מוכנים להסתכל אחד לשני ולומר שלום, כאילו נגמרו החיים, וזה לגמרי נכון. ורגע לאחר מכן, קמים, מנערים את האבק, ויוצאים לים...

כי חיים של יהודי - הם לא חיים של 'מערכת', אלא של 'קשר'. וקשר הוא לא דבר סטטי וקבוע מראש, אלא מאד דינמי ומשתנה, ורק כך הוא נוצר.

אם מדברים על קשר, זה כולל שתי מערכות, שבהחלט תלויות זו בזו. הקשר בין יהודי לקונו, אמור להשפיע וגם להיות תלוי, בקשר בין יהודי לחברו, וכן להיפך. ולכן, כשהיה פגם בקשר שבין היהודים, נפגם הקשר שבין היהודים לקונם.

בגליון זה, נגענו באחת הסוגיות המרכזיות והכואבות כאחד - סוגיית המחלוקת. קשה לדבר על 'מחלוקת', בלי לעורר מיד אסוציאציה של פוליטיקה. אבל לכתחילה הגליון מיועד למבקשי דעת, ואלו יודעים בוודאי להפריד בין שני הדברים.

בתקווה שהדברים יילמדו כמו כל סוגיא, לגופם של דברים, ובלי שום הקשר אישי או פוליטי, כזה או אחר. ובתפילה שהדברים יהיו רק לתועלת ולא תצא תקלה מתחת ידינו.

ימי ראש השנה מתקרבים, ומלבד המשמעות העיקרית - יש לציבור קוראי העלון משמעות נוספת: הנסיעה לאומן. והשנה, עם מתחם מיוחד עבור הציבור שלנו, שכולל הכל: אש"ל מלא, תפילות, שיעורים, ואפילו מקוה. בתנאים הטובים ביותר ובמחיר הזול ביותר. חבל לפספס.

פרטים במדור 'במה ציבורית', ובמודעות שבסוף הגליון.

הנושאים הבאים:

כסליו - המקום
טבת - גאווה
שבט - ענוה

אלול - שלום
תשרי - יום כיפור
חשוון - הזמן

לא מצליח לגרום להם שום זעזוע [כל עוד לא נוגעים כמוזן בטרטוריה שלהם]. ודווקא האנשים שהם כן אכפתיים, ולבם בוער לקיים התורה וכבוד שמים - הם אלו שבקלות נתפסים למחלוקת. ואם כך, לכאורה מוכח מתוכו שיש בזה מחלוקת לשם שמים. שהרי אלו שהם ערים לכבוד שמים, הם אלו ששותפים למחלוקות, ואלו שאינם שותפים למחלוקות, הם אלו שכבוד שמים אינו פונקציה עבורם. ובקיצור: כל מחלוקת היא לשם שמים, וכיצד אפשר להבחין בין מחלוקת שהיא באמת כזאת לבין אחת שאינה כזאת.

קנאה - שורש המחלוקת

התשובה היא פשוטה מאוד, וגם יסודית מאוד, והיא טמונה במילה עצמה 'שמים', שמורכבת מ'אש ומים'. ולשם כך, עלינו לחזור אל היסוד שבו פתחנו, ושהתבאר בהרחבה במאמר הקודם.

המחלוקת היא אחת מענפי הקנאה, ומהותה של הקנאה היא 'בלעדיות'. ובקצרה: לכל אדם יש נקודה פנימית בנפשו, שהוא מוכרח להיות 'חיד' בעולם, ומכאן זה הוא דואג לנטרל כל מה שמזייף על ייחודיותו. הקנאה, היא הזרע שמוליד את כל המחלוקות - הן מחלוקת לשם שמים והן מחלוקת שלא לשם שמים. כי אם אינו רוצה להרגיש 'ייחוד', אז אני מוכרח להגן על עצמי, ולהילחם בחירוף נפש בכל מי ששונו ממוני. כי שונותו מאיימת לבטל את הייחודיות שלי.

ולכן באמת אין אדם שאינו שייך למחלוקת, כולל כל האנשים האדישים ואנשי 'השלום'. כי השאלה היא רק מתי זה נוגע לייחודיות שלך, אצל אחד - זה כאשר זה נוגע לפשט בגמרא, אצל השני - כאשר זה נוגע לפסק הלכה, אצל השלישי - כשהוא נוגע לענייני העמדת הדת על תילה, ואצל הרביעי - כשפוגעים במפלגה שלו. הצד השווה בכלם, שכאשר זה מגיע לאותה נקודה 'ייחודית', תהיה איזו שתהיה, הוא יתעורר כארי וכלביא ללחום על שלו.

ואין בזה פסול. כי אכן כל אדם מעצם מהותו כאדם, אמור ללחום על קיומו, שזה אומר לעשות הכל כדי לשמור על הייחודיות שלו, ולא לאפשר שום פגיעה בו. זהו צורך בסיסי בנפש, שאי אפשר וגם אסור לנטרל אותו. כי הוא יסוד קיום האדם, ומה שדוחף אותו להיות ולעשות את כל מה שצריך לעשות בחייו.

דעה או מציאות

מה שמחלק בין מחלוקת לגיטימית ואפילו רצויה, לבין מחלוקת פסולה ומסוכנת - הוא באיזה צורה 'חולקים', ובאיזה אופן מגנים על הייחודיות שלך.

כאשר אדם נפגש במישהו שמזייף על הייחודיות שלו - משום שהוא נוהג אחרת ממונו, או סובר אחרת ממונו - הוא מוכרח לחלוק עליו. אסור לו לוותר, ולומר 'מה אכפת לי, אם פלוני סובר כך אז לא אכפת לי גם כן לסבור כך'. זו התאבדות. כי הדעה שלך, וההנהגה שלך - היא המציאות שלך, ואסור לך לוותר עליה.

אבל גם הדעה שלו וההנהגה שלו - היא מציאות. לא שלך אמנם אבל כן 'שלו'. וכשם שאסור לוותר על המציאות שלך, שכוללת את הדעות שלך ואת ההנהגות שלך - כך בדיוק אסור לוותר על המציאות שלו, שכוללת את הדעות שלו ואת ההנהגות שלו.

מחלוקת לשם שמים - היא מחלוקת כזאת, שגורמת לי מצד אחד להגן בחירוף נפש על הדעה שלי, ומצד שני ובאותה נשימה, לכבד את השני, למרות דעותיו השונות ואפילו ההפוכות. מחלוקת כזאת - נראית אמנם באותו רגע של הוויכוח כ'שונאים' זה לזה, אבל תיכף ומיד בגמר הוויכוח - הם חוזרים להיות אוהבים כמו שהיה רגע קודם (כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'את רוב בסופה' בקידושין ל:).

זהו: מחלוקת שמאי והלל. כל אחד מהם עומד על דעתו, ומגן עליה בחירוף נפש. הוא מוכן 'לשכב על הכביש' בשביל הדעה שלו, ולשכנע את כולם בצדקת דרכו. אבל באותה מדה ובאותה נשימה - הוא מכבד את השני בכל הכבוד הראוי. הוא ימשיך לתת לו שיש, ולהתייחס אליו בגוף שלישי, ולהציע לו שידיכים חשובים - למרות שהדעות שלו שונות (כמובא בדברי המשנה והגמרא, בפרק ראשון ביבמות).

'שמים' - כוללים בתוכם אש ומים. האש נלחמת על שלה, והמים נלחמים על שלהם, ושניהם שוכנים יחד בכפיפה אחת. זהו מחלוקת לשם שמים - מחלוקת שלא מבטלת את פלוני, אלא רק חולקת על 'דעתו', וממשיכה לכבד אותו ואת מציאותו. מחלוקת שלא לשם שמים - היא מחלוקת שמוחקת את השני, כי אם הוא סובר כך וכך, הוא לא שווה את הנייר, ומצווה לרדפו ולאבדו.

'כבוד שמים' מחייב להכיר בכך, שכל אדם הוא יציר כפיו של הקב"ה, ויש בו נשמה אלוהית וגם שכל אלוהי. ולכן, גם אם בנושא מסוים אתה סובר שהדעה שלו שגויה, ואפילו פסולה, או פסולה ביותר - מותר לך לחלוק על דעתו, אבל לא עליו. והמחלוקת על דעתו, אינה מתירה ואינה מותרת אפשרות לבטל אותו בעצמו.

זה לא קל. כי בשביל זה צריך 'דעת', שיכולה לכלול שני הפכים כאחד. ולא כל אחד הוא בר דעת. ולכן גם לא לכל אחד יש רשות לעשות מחלוקת, ואפילו אם זה נראה לו לשם שמים, כי הוא לא יכול לכלול אש ומים יחד. רק בעלי דעת יכולים לעשות את זה כראוי, וכפי שראו תמיד אצל גדולי ישראל - הן בענייני הלכה, והן בענייני השקפה.

המחלוקת שהלם הייתה יכולה להיות חריפה ביותר, אבל לעולם לא התייחסה לגופו של פלוני או אלמוני אלא לדעה והנהגה פלונית או אלמונית. וכמו הדוגמא הידועה על הרבי מסאטמר שהיה גדול הלוחמים בציונות, ואף על פי כן מעולם לא הוציא מפיו כינוי 'ימח שמו' על יהודי, וכשבא אליו ציוני לבקש עזרה אישית הוא עזר לו, ויחד עם זה צעק עליו על דעותיו. היכולת הזאת - לאהוב 'אותו', ולשנוא את 'דעותיו' - זהו התנאי הבסיסי למחלוקת לשם שמים.

מתחם - הניכוי הישיבות

אנו עומדים שבועות ספורים לפני ראש השנה. אני משער שהנושא של הנסיעה לאומן לראש השנה - יופיע כאן בגליון, והרבה - מכמה וכמה פנים וזוויות...

רציתי להתייחס לנקודה מסוימת מתוך העניין - מכיוון פרקטי יותר - נקודה שמשום מה לא כל כך ראיתי שמדברים עליה, ולא הבחנתי מישהו שנותן עליה את הדעת.

אומן, בפרט בראש השנה - משמש כ'עולם קטן', כפשוטו.

יש שם אנשים מכל העולם, מכל הסוגים, מכל הגוונים - כל סוגי החוגים, כל סוגי העדות, כל סוגי המנטליות, וגם כל הסוגים והרמות של דת. החל מנטורי קרתא מובהקים, ועד שמאלנים וחילונים גמורים.

יש שם גם סחורה מכל העולם. כל סוגי החנויות, המסחר, התעסוקה - מופיעים שם. סוג של תרזין מכל העולם. בגדים, אוכל, כלים, ספרים - הכל בכל מכל כל, מופיע שם ב'זעיר אנפין'.

וכל זה מתרכז לשטח קטן ומינמלי של כמה רחובות בודדים. עולם שלם שבכונה קטנה.

אין ספק שזו תופעה שמית, מעל המקום ומעל הזמן - משהו שאין לו שום הסבר, חוץ מההסבר האמיתי שיש כאן בית הרושת לתיקון נשמות. יש כאן רופא גדול, רופא הנפשות, הגדול ביותר בתחום, ובלי להבין מה ולמה - נשמות ישראל נמשכים לפה כמו מגנט, ומתחברים לנחמה הגדולה והתקווה הגדולה שמאירה כאן באור 'קרות'.

המראה הזה בו כל העולם מתנקז למקום קטן כל כך - בהחלט מזכירה אפיוודה של גאולה, משהו מעין המראה של בית המקדש בשעת עלייה לרגל, כאשר כולם מתרכזים ומצטופפים למקום אחד קטן בכמות וגדול מאד באיכות.

השאלה סוף סוף: איך 'מסתדרים' עם זה. למעשה, אנו חסרי אמונים לשהות שם, בתוך כל הליל הצבעוני הזה, ולקבל משם רק תועלת ולא נזק חלילה. אני לא מדבר על הצפיפות בציון, לא על הצפיפות בתפילות, ולא על שאר חלקים של 'אי נוחות'. אני מדבר על הרחוקות.

מצד אחד, הכח הרחוני שמקבלים שם - אין לו תחליף. זה כח אנרגי של קדושה שמלווה אותנו כל השנה, כפי שכולנו יודעים, ומי שעוד לא יודע - מוזמן לטעום ולדעת. מצד שני - יש גם סכנה רוחנית, שצריכים לתת עליה את הדעת.

ובכל זאת, לא זו הנקודה שבאתי לעורר. כי הדעת של העסקנים החשובים נתונה על זה מוזמן, וכבר דאגו לכל הפתרונות הנצרכים - החל מאבות ובנים לילדים, היכל התורה לבחורים, שיעורים ושלל פעילויות קדושות למבוגרים. וישר כוחם על כך.

באתי לעורר על נקודה אחרת - חניכי הישיבות. בשנים האחרונות, זה הפך לתופעה התגברת והולכת. בחורי ישיבות, אברכים ואפילו מגידי שיעור, משגיחים ורבנים - מרגישים שנפשמם נמשכת לאומן. והם מופיעים, בהמוניהם, אצל

רבינו בראש השנה. הם אמנם לא באים להדיא ב'קבוצות', אדרבה, כל אחד דואג לסדר הכל כדי שא-ף א-ח-ד לא י'דע מזה, אבל למעשה ה'יחידים' הללו מצטרפים למספרים גדולים - פעם זה היה עשרות, היום זה כבר מאות.

כל אחד שכזה, בדרך כלל עובר מסכת של מסירות נפש עד שהוא מגיע לאומן. אם זה מצד הישיבה, או מצד המשפחה, או מצד הממון. אבל כשהוא מגיע לשם סוף סוף - סבור הוא להגיע אל המנוחה ואל הנחלה, בגשמיות וברוחניות.

וזה לא קורה. כי כשהוא מגיע לשם, פתאום נודע לו שהוא רק התחיל... כעת עליו להתחיל מסכת חדשה של התרוצצויות להשיג מקום ללינה, ולסעודות החג, ומקום מסודר לשבת בתפילה וכו'. וכל זה גם דורש סכום לא מבוטל שמתחרה עם המהיר של הכרטיס טיסה...

מובן שההתרוצצות הזאת, עם הלחץ הכספי שבעקבותיו - לא מוסיפה הרבה יישוב הדעת. נקל להניח כמה 'שמירה' רוחנית זה מוסיף לו [איפה הוא ימצא דירה, באיזה מרחק, באיזו סביבה, ועם איזה 'שכנים' וכו' וכו']. וכמה כוחות נפש נותרו לו כדי ללכת לציון, ולקבל באמת את מה שהוא רצה וצריך לקבל.

ב"ה אנשי בשורה אנו.

בסייעתא דשמיא, מתוך רצון לפתור את המצוקה הזאת, והרבה השקעה ומסירות נפש - אפשר לבשר על פתרון בע"ה, בדמות מתחם מיוחד עבור הציבור המיוחד הזה.

כבר בשנה שעברה, נעשה ניסיון לארגן דבר כזה. וברגע האחרון ממש, כמה ימים לפני ראש השנה - נשכר מקום מיוחד שישמש כמתחם לציבור בני הישיבות. ולמרות שזה היה ברעב האחרון, ובמרחק ניכר מהציון - הייתה היענות מדהימה ומהירה, מה שצוּעק את הצורך במתחם שכזה, והיו שאף ציינו שרק בזכות המתחם הזה יכלו להרשות לעצמם את הנסיעה הזאת.

הפעם, נעשתה התארגנות מוקדמת. ובסייעתא דשמיא נמצא מתחם מתאים - גדול ורחב שיוכל להכיל את כל הציבור, וברמה נוחה ואיכותית בגשמיות ורוחניות, עם הרבה פרטיות ויישוב הדעת. ולא פחות חשוב, קרוב מאד לציון במרחק נגיעה.

במתחם הזה תהיה אווירה מתאימה, נקיה ומרוממת, כיאה וכיאות לימים הקדושים האלו ולמקום הקדוש הזה. יתקיימו גם שיעורים וכינוסים - למי שיהיה מעוניין בזה. וגם בעז"ה תפילות שבת וראש השנה ברוב עם, על ידי בעלי תפילה מתאימים. וסעודות שבת וחג בצוותא חדא מתוך התרוממות הנפש.

וכל זה במחיר הזול ביותר שאפשר למצוא. רק לציון שהאפשרות הזולה ביותר, שכוללת: מיטה באוהלים, מקום אכילה בהכנסת אורחים, מקום לתפילה, ומקוה המרכזי בקלויז - מגיע יחד לסכום \$340... ואת כל זה יש במתחם המדובר, ברמה גבוהה הרבה יותר גשמית ורוחנית, באותו מחיר...

כדאי להזדרז ולהירשם, ונתרו מקומות בודדים [פרטים במודעה שבעמוד האחורי בגליון]

תוכחה [ב]

השאלה בטלה מעיקרה. כי ממה נפשך, אם יהיה מחלוקת - ממילא לא יהיה תיקון, אז מה הריונו.

ועניין זה מבואר בדברי רבי נתן בכמה מקומות, בלשונות חזקים וחרפים מאד, ואחד מהם בהלכות גזילה (הלכה ה' אות י'), וזה לשונו: "וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת שהבעל דבר הטעה אותם כאילו שכנגדו פוגם הרבה ומצוה למסור נפש לרדפו וכו', ובאמת שגו בזה מאד.

"כי על ידי המחלוקת והכעס אי אפשר לתקן בשום אופן, רק צריכין להתיישב הרבה איך להתנהג בזה, והעקר לבקש מה' יתברך שינחה בדרך האמת ולהתיישב עצמו הרבה" עד כאן. כלומר, אפילו אם ברור שאותו אחד לא בסדר, אי אפשר לתקן על ידי מחלוקת.

יעקב: אני לא מבין, אתה הרי לא מדבר עלי ועליך, אלא על אנשים גדולים ממני וממך - שיצאו הרבה פעמים במחלוקת כנגד אנשים מסוימים או תופעה מסוימת, האם אתה בא לומר שהם טעו?

משה: חלילה. מי אני לומר כך, אבל כפי שראית בסך הכל ציטטתי את דברי רבי נתן, והוא בעצמו כותב שם: "ובזה פוגמים גם עתה צדיקים וכשרים, וכמו ששמעתי והבנתי מפיו הקדוש זכר צדיק לברכה שאמר שזה יצר הרע גדול אצל כמה בני אדם, "ובפרט הגדולים במעלה" שבשביל דבר אחד שנדמה להם שהוא מצוה הם מפקירים הכל ובאים על ידי זה לידי קלקולים רבים "ובפרט כשבים על ידי זה לידי מחלוקת", וכשתעניין בכל המעשיות שהיה בין הצדיקים בכל דור ודור הכל היה בבחינה זאת".

אפשר גם להבין מדוע הדבר קיים יותר אצל הגדולים במעלה, כי לפעמים כשיש איזה פירצה שצריך לתקן, דווקא הגדולים במעלה כואב להם מזה, וזה בא דייקא מהקשר שלהם לתורה שעל כן רוצים לתקן מה שאפשר לתקן, אבל אעפ"כ מגלה לנו מהוהר"ת בשם רבינו ז"ל שזה שגיאה גדולה מאוד כי "בשום אופן" אי אפשר לתקן ע"י מחלוקת.

צריך גם להוסיף, שבדרך כלל גדולי ישראל לא עושים 'מחלוקת' אלא בסך הכל מעוררים על איזה עניין, ומהזרים על כך. ולא מתכוונים בכלל שיעשו מזה מחלוקת, ואדרבה, פעמים רבות הם בעצמם מזהירים שלא לעשות מזה מחלוקת. אלא שאנשים אחרים מחליטים בעצמם לעשות מחלוקת, והם 'נשענים' כביכול על מה שגדולי ישראל אוזנים כך וכך, ונדמה כאילו עשיית המחלוקת היא בשליחות ובציווי של אותם גדולי ישראל, כשהאמת היא לא כך ואף להיפך.

יעקב: האמת שהעניין הזה הוא פשוט, וכל אחד יכול להודות בזה. כי כל אחד שיתבונן סביבו בכל דבר שנהיה בצורה של מחלוקת, יכול לראות בעיניו כמה נזק נעשה מזה בכל פעם,

יעקב: שלום עליכם משה, אני שמח לפגוש אותך. בפעם הקודמת שוחחנו אודות הנושא של תוכחה, איך צריך להוכיח את עצמו ואת אחרים בצורה נכונה, שתרומם אותם ולא שתפיל אותם.

משה: אמת. וכבר אז הזכרתי שיש 'תוכחה אישית' ויש 'תוכחה ציבורית'. וכעת לאחר ששוחחנו בהרחבה אודות התוכחה 'האישית' איך צריך לעשות אותה, כדאי להמשיך ולשוחח אודות הנושא של 'תוכחה ציבורית'.

יעקב: מה הכוונה תוכחה ציבורית, האם מוטל עלי להוכיח את כל הציבור?! מי אני ומה אני. בקושי אני יכול להוכיח את עצמי ואולי את משפחתי וסביבתי. מה לי ולציבור. ואם אתה מדבר על גדולי ישראל - מסתמא הם יודעים איך לעשות את זה.

משה: תוכחה ציבורית הכוונה 'דבר שיוצא לציבור'. יש הרבה נושאים שלא נוגעים אישית אליך, ולא לחברים שלך, אלא הם עולים לסדר היום הציבורי, וצריך לדעת איך להתייחס עליהם, כגון כל מיני פרצות או עניינים שאינם כראוי, והם דורשים זהירות ולפעמים אף מחאה. אבל צריך זהירות גדולה לעשות את זה בצורה הנכונה.

יעקב: מהי 'צורה הנכונה' ומה היא 'צורה לא נכונה', האם צריך להתייחס לזה או לא.

משה: בוודאי שצריך להתייחס לזה, אבל ההבדל בין צורה נכונה לבין צורה לא נכונה היא, אם עושים את זה בשביל לתקן או בשביל לעשות בלגן. והביטוי של זה הוא אם עושים מזה מחלוקת או לא.

כי אם המטרה היא לתקן - לא שייך לעשות את זה על ידי מחלוקת. קודם כל מסביר, כשעושים מחלוקת, אי אפשר לדבר על האמת, כי כל אחד מתבצר בעמדתו ואינו מוכן לקבל מהשני. ושנית והוא העיקר, שהקלקול של המחלוקת בעצמו הוא הרבה יותר גדול מהדבר אותו רוצים לתקן.

ולכן הצדיקים הזהירו בעיקר על הנושא הזה. הראשון היה רבי שמעון בר יוחאי, שלאחר הסתלקות תלמידיו רבי עקיבא, אמר 'אנן בחביבותא תליא', כלומר, היסוד העיקרי אצלנו יהיה חביבות ואחדות. וכן האריז"ל הזהיר מאד על אהבת חברים, ושכל אחד צריך לומר בכל יום 'הריני מקבל עלי מצות ואהבת לרעך כמוך', ולבסוף הסתלק מחמת שלא היה אהבה בין החברים.

וכן הבעל שם טוב החדיר הרבה את האהבה והשלום בין ישראל, והצוואה של רבינו מוהר"ן מברסלב הייתה 'רק תחזיקו עצמכם ביחד'. כלומר, אינני מבקש מכם שום דבר, רק תחזיקו עצמכם באחדות ושלום, וממילא יהיה אפשר להגיע להכל.

יעקב: ואם אי אפשר לתקן משהו, רק על ידי מחלוקת, האם צריך לוותר על העניין ולהותיר אותו על קלקולו, ובלבד שלא יהיה מחלוקת.

משה: שאלה טובה שאלת, והתשובה לזה היא שאילו היה אפשר לתקן על ידי מחלוקת - היה מקום לדון בכך, האם כדאי לוותר על השלום בשביל התיקון, או להעדיף את השלום על פני התיקון, אבל האמת היא שאי אפשר לתקן על ידי מחלוקת, ואם כן,

וזה אחד מפלאי הבריאה איך שהיו כל כך הרבה מחלוקות בכל דור ודור, ואין מחלוקת שלא נשאר ממנה צלקות נוראות, כי כל מחלוקת מחריבה את כלל ישראל מחדש, ואף על פי כן כל פעם מחדש מתחילים במחלוקת חדשה, כאילו לא היה מעולם דבר כזה וכאילו לא ראינו כמה נזק נגרם מזה, ומוה רואים כמה התגברות היצר הרע על עניין מחלוקת הוא לאין ערוך ואין שיעור יותר מדברים אחרים.

משה: אמת ויציב. וגם חורבן בית המקדש היה רק בעוון שנאת חנם, שהוא תוצאה ישירה של מחלוקת, וממילא גם עיקר הגאולה תלויה בזה. ולכן מוכן היצר הרע שיתקנו את הכל, שבת, תורה, ואפילו קדושה וצניעות, ומה לא, העיקר שיגרם על ידי זה מחלוקת, כי השנאת חנם והלשון הרע זהו עיקר הפרנסה שלו, וכל השאר זה רק תוספות, לכן הוא מוכן לפעמים לתת קצת חיזוק בדברים שוליים, העיקר שע"י יבואו מכשולות בדברים העיקריים.

ועל פי רוב יכולים לראות שבזמן של מחלוקת פתאום אין תורה ואין הלכה, וכמוכן הכל לשם שמים. כידוע המליצה על מאמר חז"ל "כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים", שכשזה כביכול "לשם שמים", זה לעולם לא יפסק. כי אם זה לא לשם שמים, עוד יכולים להתעורר בתשובה, אבל כשזה לשם שמים, אין לזה תקנה.

ומה שקורה על פי רוב שזה כבר נהפך לנצחנות אישית וכבר אין מסתכלים כלל על העניין שלמענו התחיל המחלוקת, אם המחלוקת גורם את תיקון העניין או רק להיפך, ואם יש דרכים לתקן את העניין באופן אחר יותר טוב או לא, כי כבר עסקו במצוות המחלוקת הנוראה ופטורים מכל שאר מצוות התורה, רח"ל.

על כן החכם עיניו בראשו שלא ישלה את עצמו במצוות כאלו ויזהר מאוד ממחלוקת וכמו שכתב מוהר"ת וכו"ל, ויתפלל הרבה להשי"ת להינצל ממחלוקת.

יעקב: אני מבין מה שאתה אומר ומסכים עם כל מילה, אבל מה שאתה כולל כאילו לא שייך בשום אופן תיקון על ידי מחלוקת, אני לא כל כך מבין, כי אי אפשר להתעלם ממחלוקת נכונות שהיו במשך הדורות, כמו על ש"ץ וכיצא בזה.

משה: אצל ש"ץ וכדומה לא היה כלל עניין של מחלוקת עמו ועם אנשיו, אלא שגדולי הדור הכריעו איך צריכים להתנהג עם דעה זו, והכריעו שזה דבר לא נכון וצריך להתרחק מהם, אבל לא שמענו מעולם שהיה אז צורה של מחלוקת, אדרבא זה היה יותר עניין של פיתוי ושמירה מהפיתוי, כמו שאף אחד לא יאמר שיש מחלוקת על האיפונים ואינטרנט, כי אין זה כלל צורה של מחלוקת אלא יש כאן דבר רע ומסוכן ומהזרים להתרחק ממנו, אבל כשהדבר נעשה בצורה של מחלוקת באמת אי אפשר לתקן ע"י, וזה אפשר לראות בחוש בכל הדורות שכשהיה מחלוקת, אף פעם לא נעשה ע"י שום תיקון אמיתי.

יעקב: הדברים שלמדנו היום הם באמת דברים חשובים שנוגעים הרבה מאוד בחיים, ואני מודה לך שהארת את עיני.

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

תוכחה ומחלוקת

צריך זהירות מחכמות

והעקר לְעֵבֹד אֱלֹהִים אִשָּׁה. צָרִיךְ לְהֵאָר על כָּל פְּנִים מְחַכְמֹת. שְׁלֵא יְהִי חֶכֶם בְּעֵינָי עֲצֻמוֹ, כִּי הַחֲכָמֹת שֶׁל הַעוֹלָם מְזַיְקִין מְאֹד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁפָּתַח אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנֵנוּ זְכָרֵנוּ לְבָרְכָהּ, הַחֲכָמֹת מְפִלִין אֶת הָאָדָם, וְכֵן שֶׁפָּתַח, רְאִיתָ אִישׁ חֶכֶם בְּעֵינָיו תִּקְנֶה לְקָסֵל מְאֹנָה. וּבְכֹרֶט כְּשֶׁבָּא על יְדֵי חֲכָמֹת שֶׁלוֹ לִידֵי מְחַלְקֹת חֵס וְשְׁלוֹם, מִכָּל שֶׁפֶן כְּשֶׁחֹלֵק על יְדֵי זה על פְּשָׁרִים מְאֹנָה וְכוּ' וְיֵשׁ שְׂאוּמָרִים בְּפֶה מְלֵא אֱמֶת שֶׁהוּא יָרָא ה' וְכָשֶׁר מְאֹנָה, אֲבָל אֵף על פִּי כֵן אֵינוּ מִתְנַהֵג פְּרָאיוּ לְפִי דַעְתּוֹ שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁהוּא חֶכֶם בְּעֵינָיו פְּמִצְוֵי זֶה הַרְבֵּה בְּכֹמֶה בְּחִינוֹת.

וְזֶה מְזַיֵּק לְכָל אֶחָד יוֹתֵר מִכָּל הַעוֹנֹת, כִּי מְחַלְקֹת וְשִׁנְאֹת <<< **המשך בעמוד הבא >>>**

בית היין

יצר הרע גדול

וּבְזֶה פּוֹנְמִים גַּם עִתָּה צְדִיקִים וְכֹשֵׁרִים, וְכֵן שֶׁשְׂמַעְתִּי וְהִבְנֵיתִי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה שְׂאֵמֶר שֶׁאֵף יֵצֵר הָרַע גְּדוֹל אֲצֵל פִּמָּה בְּנֵי אָדָם, וּבְפֶרֶט הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה שֶׁבְשִׁבִיל דְּבַר אֶחָד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם שֶׁהוּא מְצוּוֶה הֵם מְפַקְרִים הַכֵּל וְבָאִים על יְדֵי זֶה לִידֵי קַלְקוּלִים רַבִּים, וּבְפֶרֶט כְּשֶׁבָּאִים על יְדֵי זֶה לִידֵי מְחַלְקֹת. וְכִשְׂתַּעַנֵּן בְּכָל מַעֲשֵׂיוֹת שֶׁהָיָה בֵּין הַצְּדִיקִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַכֵּל הָיָה בְּבַחֲנֵיהֶם וְאֵת שֶׁהַפְּעֵל דְּבַר הַטְּעָה אוֹתָם פְּאֵלוֹ שֶׁכִּנְגְּדוֹ פּוֹגֵם הַרְבֵּה וּמְצוּוֶה לְמִסֵּר נַפְשׁ לְרַדְפוֹ וְכוּ', וּבְאֱמֶת שֶׁגַּוְּ בְּזֶה מְאֹד פִּי על יְדֵי הַמְּחַלְקֹת וְהַכְּעַס אֵי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן בְּשׁוּם אֶפְן רַק צָרִיכִין לְהִתְיַשֵּׁב הַרְבֵּה אִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּזֶה. (ליקוטי הלכות גזילה הלכה ה' אות י')

שאלה:

האם יש כמה עצות לאמירת התהילים באופן שיתן חשק להיות רגיל לאומרה?

תשובה:

למצוא את עצמו בתוך מזמורי התהילים:

א) מוהר"ן חידש לנו חידוש עצום ביותר (ליקוטי מוהר"ן סי' ק"א תנינא), שבעת אמירת התהילים צריך האדם למצוא את עצמו בתוך המזמורים, כי אפילו שדוד המלך ע"ה אמר את התהילים על עצמו ועל כל הרדיפות שהוא עבר, אבל באמת הוא אמר את הכל גם בשביל כל כלל ישראל, לכל אחד ואחד בפרטיות, ולכן כל אחד יכול למצוא את עצמו ואת כל מה שעובר עליו בתוך מזמורים אלו.

כי כל הרדיפות שעבר דוד המלך ע"ה ומה שצועק אותם בתוך המזמורים, כוונתו היתה בעיקר על מלחמות היצר הרע, כי כל אדם עובר רדיפות וצרות ברוחניות, ועל כך צריך להתעורר לצעוק לה', וצעקות וזעקות אלו כבר הכין לנו דוד המלך ע"ה בתוך התהילים - ורק על ענין מלחמה זו נתייחד כל ספר התהילים.

ומי שמסתכל בפשיטות בלי חכמות בתוך פסוקי התהילים יכול בקלות למצוא את עצמו וכל מה שעובר עליו בתוך מזמורי התהילים.

ויעיקר התשובה של דוד המלך הוא ספר התהילים שאמרו בהתעוררות גדול מאוד וברוח הקודש, עד שכל אחד ואחד יכול למצוא את עצמו בתוך ספר התהילים, ולזכות לתשובה על ידי אמירת התהילים (ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ג תנינא).

ב) שאל אחד את רבינו: איך שייך למצוא את עצמו בתוך פסוקי התהילים בהם דוד המלך ע"ה משבח את עצמו, כגון הפסוק: שמרה נפשי כי חסיד אני? והשיב לו שגם את זה צריך לפרש על עצמו, כי צריך אדם לדון את עצמו לכף זכות, ולמצוא בעצמו איזה זכות ונקודה טובה שבאותו הנקודה הוא הוא בבחינת 'חסיד' (ליקוטי מוהר"ן סימן קכ"ה תנינא).

תהילים מסוגל לבטחון

ג) הנה העולם נוהג לומר תהילים לחולה שיתרפא, כי הוא סגולה גדולה מאוד. ובפשטות התהילים מסוגל לחולה מחמת שהוא תפילה וזעקה לה', אך רבינו"ל אומר (שיחות הר"ן צח) שהתהילים מסוגל לחולה מחמת שהוא מכניס בטחון בחולה, כי עיקר הישועה של האדם הוא מידת הבטחון, כי על ידי שבוטח בה' הוא יכול להמשיך על עצמו את הרחמנות של השם יתברך.

ומהיכן לוקחים בטחון, בפרט בעת צרה? זהו הסגולה שיש בתהילים, כי שם יש הרבה פסוקי בטחון, וכאשר אדם אומר אותם להשם יתברך, וזועק על צרותיו ותוך כדי כך שזועק על צרותיו הוא משלב יחד פסוקי בטחון ודיבורים של קרבת ה' שדוד המלך ע"ה מדבר עם ה', זהו החיזוק הגדול ביותר למידת הבטחון, אם רק ניסה להזדהות עם פסוקים אלו, ולמצוא את עצמו שם - וכאשר יש בטחון, כך ממיילא נתרפא.

ד) והנה כל מי שמקורב לרבינו"ל יודע ומרגיש היטב בליבו את גודל מחלתו ברוחניות, כי זהו אחד מהמחנות שקבלנו מרבינו"ל, שאדם מרגיש חסרונותיו ברוחניות כאילו זה ממש מחלה שכואבת ומייסרת אותו. ואם כן בוודאי שיש להשקיע זמן לומר תהילים על חליו הרוחניים ולא רק כשיש חולה בגוף ח"ו.

לומר בנחת וביישוב הדעת

ה) בשביל להתחבר לפסוקי התהילים יש להתרגל

>> המשך

חנם קשה מהכל ועל ידי זה יתקרב הפית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ועדוין השטן מרדך לעבב בנך בית המקדש על ידי זה על ידי רבי מחלקת והקטגוריה בכל העולם, בפרט בין החכמים והפוסקים וכו'. כי כל זמן שהאדם שומר עצמו מכל מיני מחלקת על האמת ויבטל דעתו נגד דעת התורה והצדיקים אמתים יש לו תקנה לעולם יהיה איך שיהיה. (שם, נטילת ידיים לסעודה הלכה ו אות ט)

לא להפוך עבירות למצוות

אבל אין לך דבר שהפעל דבר יוכל להטעות את האדם ולהפוך עבירות למצוות כמו בענין מחלקת, שם שם מרדך הפעל דבר, כי בענין זה יכול בקל להתבלש עצמו במצוות ולהפוך עוונות הגדולים בתורה למצוות גדולות, כי מסית את האדם על חברו שמוצא גדולה להקדמו ולרדפו, כי הלא עשה כן וכו' פמצי ענין זה הרבה בעולם.

כי זה ידוע שאין אדם פו איזה חסרונות או איזה מדה רעה, אבל אנו מצינים לבלי להסתפל על הרע שבישראל כי אם על הטוב ולדון את כל אדם לכף זכות כמו שהיהו רבותינו זכרונם לברכה בכמה מקומות, אבל על ידי תארת הנצחון והמחלקת מתגבר הקוץ כל פשר שהוא אורב לעין והסתפל רק על הרע, לחפש ולחקר ולמצוא איזה רע בכל אחד ובפרט בהפשיטת החפצים באמת לאמתו שעליהם מגרה ביותר את החולקים לעין בהם בעין רעה, למצוא בהם חסרונות הרבה ולבדות עליהם שקרים ואזבים בלי שיעור עד שנגעשה אצלם שפיכות דמים למצוא גדולה עד שמתירין דמם, ושופכים דמם בבזיונות וחרפות ובזושות הרבה ומלבינים פניהם ברבים עד שמתירין דמם ממש.

על כן הוא צריך להזהר ביותר לבלי לטעות את עצמו שלא להפוך דברי אלקים חיים, חס ושלוש, ובידור יותר צריך להזהר בענין מחלקת, שעל כל פנים לא יחזיק במחלקת ולא יטעה את עצמו, שצריך לקיים גם מצוות שפיכות דמים, לרדף אחר אחד מישוראל, מכל שכן אחר פשרי הדור ולא ישמע לדברי המסיתים ואדוים אפילו אם דבריהם נמשכים מאיזה מנהיגים הג"ל, כי די לו בתרי"ג מצוות שקבלנו ממשנה רבנו, עליו השלום, ואל יוסי לעצמו מצוות פאלו. שפעל ומשכים מבחינת צייר האור להפוך שהוא בחינת לא זכה וכו', בנזקק לעיל (שם, הלכות יין נסך הלכה ד אות ט-ח)

צריך לבכות הרבה על זה

על זה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו, על שעדין מרדך בינו, עד שגם בימינו אלה ובהורות הסמוכים מלבד המחלקת שהרבה והגדיל על ידי הדורות בעצמם, כמו על הפעל שם טוב ו"ל ומכל שכן על אדם ו"ל פידוע, עוד לא נתקרב דעתו בכל זה, כי עוד התגבר בכל כחו להגדיל מחלקת ופרוד לבבות גם בין אנשיהם בעצמם פידוע (שכזה גמר מחשבתו ורצונו הרע ביותר ויותר) וכמו שפיר מוהר"ן"ת ו"ל שישמע מוחתנו ו"ל דוד צבי ו"ל, שכל התרחקותו מהחברא הקדושה של תלמידי הפעל שם טוב ומגדיר ובר דיקים לברכה הוא מתקמת נשטע פעם אחת לשני גדולים מהם ורואה והביט על גדל פרוד הלבבות שהיה ביניהם, ועל ידי זה נתרחק מהם לגמרי פידוע.

וכן בין תלמידי אדמו"ר ו"ל פנדע למי שפקי בזה קצת, שר' שמואל אייזיק ו"ל היה באמת איש פשר וצדיק, ואף על פי כן, וכן הרב ר' יצחק וכו' ובאנו שמינתי מאבי הרני פפרת משקבו שישמע ממוהר"ן"ת ו"ל שרצה וכו' ומכל זה הביא לנו יארה לענין מה שגם בימינו היו מעשיות פאלה פידוע לבקו בזה.

כי זה כלל גדול שכל מי שלומד תורה נביאים וכו' והוא אומר שרק אז היו מעשיות פאלה, ועכשו לא, הוא פהמו ממש כי כל חקלקלים המובאים בהם פלם נמצאים גם היום בכמה בחינות בכלליה ובפרטיות כי גם בעצם שפולתנו פדור היתום הנה, בגדל ועמק תכלית תכלית דיוטא התחוננה שאנו מנחים קעת, עוד לא שב חרון אף הוצר מאתנו, ועוד מתגרה בכל אחד בכעס וקמה פקננה ורדיפת הכבוד, בלשון הרע ושבטת חנם, וכל אחד מדמה בנפשו שהוא מבין אמתו על חברו, שחברו מחריב ועלמות והוא רוצה לבנותם, שחברו פלו שקר והוא פלו אמת וזה הדבר בעונותינו לתרחיק מהאמת יותר מהכל, שאי אפשר להתאריך כל כך בענין זה כי באמת פלנו פצאן תעינו וכו' ולמאי נפקא מינה למבעי רחמי פי שומע כל זה יבכה וישמח בככי ותחננים, כלכאי ישאג פפלך וצעקה ושמחה ירבה, אולי אולי מכל זה יחבא (ועל כן גם אנשי מנסת הגדולה קבעו לנו על זה לבקש ולברך שלש פעמים בכל יום בפרט שים שלום אפלו בשבת ויום טוב):

גם מהו בין ידע כל אחד איך שיש לו ללמוד וכו' ולבלי להתרעם אפלו בבלו על חברו שחטא נבגדו, אפלו אם עשה לו מה שעשה, מאחר שההתגברות גדול ועצום על זה כל כך וכו', וכמו בהמאמר חכמינו ו"ל רבן בגל וכו' וכלם וכו' באבק לשון הרע וכל אחד צריך לחשב בעצמו באמת בלי שום הטענה אם הוא יוצא נגדו יתברך בכל הענינים, ואינו שומע חס ושלוש בעצת הוצר בשום דבר, אבל מאחר שכל אחד עובר מה שעובר, אייכה יתרעם וידין את שנגדו אפלו אם נכשל גם בערים שבין אדם לחברו, מאחר שלא הגיע למקומו וכמאמר אדמו"ר ו"ל בליקוטי תנינא סימן א', וזו הוא שיכול לידע ולהגיע למקום חברו וכו' עץ שם: (ספר כוכבי אור, ששון ושמחה אות ז-ו)

קצת זה גם טוב
אף שיש סגולה גדולה לומר התהילים במהירות ולסיימו בבת אחת ללא הפסקה, כמובא מר' פנחס מקוריץ ז"ע על הפסוק 'מי ימלא בבורות ה' ישמיע כל תהלתו' - היינו שמי שיש עליו דנים וגבורות שיאמר את כל התהילים ללא הפסקה - ישמיע כל תהלתו. בכל זאת פעמים שדווקא זה המניעה של האדם לומר דווקא הכל.

וצריך לדעת ולהאמין שכל פרק תהילים יש בו כח גדול מאוד, ולכן אין לצפות דווקא שיהיה לו הרבה זמן לומר, אלא יחטוף בכל עת שיש בידו, לפתוח ספר תהילים ולומר איזה פרק, אפילו שלא כפי סדר מתחילה לסוף [אוף שבוודאי ראוי לומר כסדר מתחילה לסוף, אך להזהר שלא יהיה זה בעצמו המניעה לומר כאשר ניסה להזכר היכן הוא אוחז].

בתהילים מתאחדים יחדיו אתערותא דלעילא עם אתערותא דלתתא

שאלה:

פעמים רבות אני מתיישב לומר תהילים, והשי"ת עוזר שאזכה להתחבר לתיבות הקדושות של ספר התהילים. אך פעמים שמאוד קשה לי להוציא אפילו את המילים, עד כמה צריך להתאמץ לאמרם?

תשובה:

האמת שגם דוד המלך בעצמו כשאמר את מזמורי תהילים, היו פעמים שהיה שורה עליו רוח הקודש ואז פתח את פיו בשיר הודויה, ופעמים שהיה רוח מתחיל לומר לה' ברח ובדוחק גדול עד שזכה אחר כך ששרתה עליו רוח הקודש, וכמואם בחז"ל (פסחים קי"ז).

כי הסיבה האמיתית שאין אנו יכולים תמיד להתפלל בקלות, הוא בגלל שאין אנו מכירים ומשיגים את גדולת ה', ולכן קשה לנו לפתוח את הפה לשיר ולומר לו לספר בגדולתו ולומר בפניו את שבחיו. ומיילא גם קשה לנו לבקש ממנו כל צרכינו לזעוק על נפשנו ולדבר עמו כדבר איש אל רעהו.

ולכן לפי האמת, צריכים אנו לסייע גדול מלמעלה, שזוכה אנו, האנשים המגושמים, לקבל קצת השגה והרגש בגדולת ה', עד שנוכל לפתוח את פינו לדבר עמו יתברך פה אל פה.

אך מאידך אין אפשר לעזור לנו מלמעלה להתפלל, שהרי כל ענין ומטרת התפילה היא שאנו נתעורר בהתעוררות מלמטה להמליך את ה', להכיר אותו ולהתפלל אליו, ואם כח התפילה יושפע מלמעלה הרי שלא נפעל בעולם פעולת התפילה. והוא כלל גדול שכל אתערותא דלעילא מוכרח שיהיה לו מקודם איזה אתערותא דלתתא, ובהכרח שיתחיל מקודם איזה השתוקקות מלמטה.

המשך בעמוד הבא <<<

פרק ג - חלומות

כל הורה לילדים יודע, כי מצוי לפעמים, שבאמצע הלילה הילד מתעורר באמצע הלילה בבהלה, לאחר שחלם חלום רע כל שהוא ומחפש את המיטה של האמא, הוא מבקש להנכס למיטתה ולקבל חיבוק חם. מזה ההסבר לכך?

בתחילה עלינו לדעת, באיזה צורה הילד מרגיש את החלום. החלום שייך כידוע לכח הדמיון של האדם, כח שמפותח אצל הילדים, ברמות גבוהות ביותר.

בליקוטי מוה"ר"ן (ח"ב סימן ה) מבואר שיש שני סוגי חלומות; 'חלום על ידי מלאך' ו'חלום על ידי שד'. להלן נעמוד על משמעותם של הדברים, ועל היקשרם למעשה, בפרט בנוגע לחלומי של הילד.

כוח הדמיון

כח הדמיון הוא ביטוי חיצוני של הכח השכלי. הכח העיקרי של כח השכל, הנקרא כח החכמה, מתייחס רק למציאות האמיתית של כל מעשה - דהיינו ההשלכות הנגזרות ממנו, בשכל רגש והשפעה בעלת המשכיות, כאל מציאות, ואילו לצורה בה נעשה הדבר בפועל כפי המצטייר לעין הגשמית, הוא מייחס חשיבות משנית, מכיון שהצורה החיצונית הנראית לעין משמשת רק כלבוש חיצוני למטרה הפנימית הבאה בה לידי ביטוי גשמי.

הילד מחובר בעיקר לחלק הדמיון, וכמו שאומר רבי פנחס מקארין ז"ע (בספרו אמרי פנחס): "קטן הוא בעל זכרון יותר, שיש לו כח הדמיון. וכשיגדל יש לו כח החכמה ואינו זוכר כל כך, וכשיזקין יש לו יותר כח החכמה, כי תלמידי חכמים כל זמן שמוזקינין דעתם מתיישבת עליהם ואז שוכח יותר".

כך למשל, כאשר יהודי בא לבית הכנסת עם ילדו הקטן, אז הילד ישים לב רק לחלק בה המראה מצטייר לנגד עיניו - המונו חליפות שחורות, שמהם מנבצצים ראשים רבים. מראה זה קשור למציאות החיצונית ביותר הנראית לעין, וחיצונית זו יכולה גם להופיע במחזה החלום מכח הדמיון, מכיון שהדמיון אינו קשור בהכרח למציאות אמיתית, ולכן ניתן לשחזרה בלי סוף במחשבת הדמיון.

לעומת זאת האב המביט באותו מראה עצמו, רואה בו את החלק הפנימי יותר; התאספות של יהודים, שבאו למטרה מסוימת - עבודת ה', וממילא הוא רואה במחזה הזה התגלות של מלכות שמים, ואם נפשו מזוככת יותר - הוא מרגיש גם את רוח הקדושה והטהרה החופפת על הציבור שמתקבץ יחד להתפלל.

ראיה זו של האב, שהיא ראיה רוחנית, חודרת דרך כלי החכמה של המוח, ולכן היא יכולה לחזור ולהופיע רק כשתחזור ותשרה על הצופה אותה רוח קדושה עצמה, שהוא כח רוחני פנימי, ולא כח דמיוני בעלמא.

רוח קדושה זו אינו יכול להופיע - למשל - בחלום, רק אם לשינה קדמה קבלת עול מלכות שמים עם רוח קדושה אמיתית.

ילד - כח הציור

במילים אחרות, גם כאשר קיימת מציאות אמיתית, הילד מחובר רק לכח הציורי שבמציאות. כח הדמיון של הילד חזק יותר, והוא השתמשות בכח הציורי של המוח, מבלי שהכח הציורי יהיה מחויב למציאות כל שהוא.

מסיבה זאת אצל הילד, שכח השכל שלו עדיין לא התפתח כראוי, כח הדמיון שווה לכח השכל המציאותי ולעיתים אף גובר עליו. כאשר אנו מצרפים למציאות זו את הזמן של השינה, שבו הכוח העיקר שפועל באדם הוא כח הדמיון, זו הסיבה שמחזה החלום נראה אצל הילד מוחשי מאוד, ובצדק הוא נבהל מהחלום אותו רואה.

במובן מסוים, לכל אחד יש בתוכו חלק ילדותי, המתעורר בהתאם לדרגתו הרוחנית של האדם. שכן כל העולם בכללותו משובל מדמיון ומציאות. המציאות האמיתית של העולם, זו שמחויבת בכח השכל, היא הצורה בה העולם מתקשר לחיותו של הקדוש ברוך הוא, שהוא לבדו המחיה ומהווה את העולם. שכן כל נברא שהוא מחדש מאין לישי, מוכרח שיהיה כח תמידי המחיה ומהווה אותו בכל עת מחדש מאין לישי. לעומת זאת הנטייה הטבעית שלנו היא להתבונן תמיד בכח הציורי של העולם, המחזה בו הוא נראה לעיננו, הגובה הרחב והגודל החיצוני של כל נברא, הצבע והצורה בו הוא נראה לעיננו, במקום להתבונן בכח המציאות האמיתית של העולם.

עבודתו של האדם בעל הבחירה בעולם, היא להגביר את כח השכלי - הרואה רק במציאות אמיתית ונצחית כמציאות אמיתית, ולהסתכל על המציאות החולפת ועוברת ככח דמיוני, שכל כוחו אינו רק באחיזת עינים. זו היא בעצם המלחמה בין כוחות הטוב - כוחות החכמה, הרואות בכוח האלוקי מציאות ובכל כוח אחר שנקלק ממחוזות השקר - אחיזת עינים, לעומת כוח הרע - כוחות התאוה, הרואות בדמיון מציאות אמיתית. כל מציאות של התענוג בהבלי עולם הזה הוא כח הדמיון, שאינו מצליח להבדיל בין הכוח הרוחני שמחיה את הבריאה, לבין חומר הבריאה, ומכיון שכך הוא גורם לאדם להתאוות לחומר הישות של הבריאה, במקום להתאוות לאור האלקות המחיה את הבריאה.

זאת הסיבה שהרמב"ם (איס"ב פ"ב) קובע כי שליטתה של התאוה היא רק במקום שאין שליטה מוחלטת של כח החכמה, וכמו שמוזכר בתורת החסידות (דגל מנתה אפרים, בראשית) כי החכמה נקראת "קברות התאוה", מכיון שהיא קוברת את שרשי שליטתה של התאוה על האדם.

המשך בעמוד הבא <<<

ובודאי שהרבה פעמים לא ירגיש שמתעורר בהתקרות לה', שהרי גם דוד המלך ע"ה בעצמו לא התחיל תמיד בהתעוררות, אלא יש להתחיל ממקום של דחק, לומר כמה מזמורים בפשוטות ולהשתדל כפי יכולתו את להכניס עצמו לתוך התיבות, וכך במשך הזמן יזכה שיאיר עליו מלמעלה התעוררות עליון.

(עיי' באריכות ליקו"ה הלכות קריאת שמע ה')

שאלה:

קראתי הרבה בניין חשיבות אמירת תהילים, ואכן פעמים שיש לי חשק לומר תהילים, אך יש הרבה פעמים שאין לי אפילו חשק להתחיל לומר תהילים?

תשובה:

לומר תהילים גם כשאין חשק

נהגו חז"ל אומרים (מדרש תהילים פרק כד): שבתהילים הרבה פעמים כתוב לשון של 'מזמור לדוד' ופעמים להיפך 'לדוד מזמור' - כי פעמים ששרתה עליו רוח הקודש בבחינת 'מזמור' ואז התחיל 'לדוד' לומר ולשר, ופעמים להיפך היה 'לדוד' פותח פיו בשירה ואחר כך שרתה עליו רוח הקודש.

ולא בחינם חז"ל מספרים לנו זאת, כי לימוד גדול למדים אנו מכך, שהרי דוד המלך ע"ה ביקש שכל תהילים שיאמר ייחשב כאילו הוא אמרם בעצמו, ואם כן התהילים שאנו אומרים הוא כאילו אמרם דוד המלך ע"ה, ולכן יש לנו לדעת שפעמים אכן זוכה האדם ומתעורר ליבו לה' בתבערה גדולה אליו, והתעוררות הזו הוא בבחינת 'רוח הקודש', וכאשר אדם זוכה לאיזה התעוררות הלב, יש להזדרז ולעשות עם ההתעוררות הזו איזה דבר למעשה, והיינו שיקח מהר ספר תהילים ויאמר וישיר להשמ יתברך כמה מזמורי תהילים, שאם לא כן יוכל להאבד לו האור והתעוררות, כי הדיבור הוא כלי גדול שתופס את האור ומשמר אותו, והוא כלל גדול מאוד, וכמו שכתוב 'בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני' - שכאשר בוער אש בלב, יש לתפוס תיכף את האש לתוך דיבורים.

וגם היה מקובל אצל אנ"ש שפעמים אדם מתבודד בהתלהבות ואחר כך חוזר מהתבודדות ואינו יודע איך להמשיך את ההתלהבות, וכך ההתעוררות שהיה לו מתפוגגת בלא שום כלי שיהיה יכול להכיל את האור הזה, ולכן כדאי וטוב לומר תיכף אחר ההתבודדות כמה פרקי תהילים שזה מכניס את האור לתוך כלי - וזה מה שנאמר אצל דוד המלך שפעמים שרתה עליו רוח הקודש ואז היה אומר שירה.

אך פעמים שגם להיפך, שאין התעוררות הלב בבחינת 'רוח הקודש', ואז צריך להתחיל לומר תהילים בפשטות מילה אחר מילה בנחת ונעימות כפי כמה שיוכל, ובהמשך יהיה יכול להתחיל להתעורר רוח הקודש, כי גם דוד המלך ע"ה כך עשה. ואדרבא הוא העצה למעשה למי שרוצה לעורר לבבו להשמ יתברך - אמירת תהילים.

ולכן דבר שטות הוא לומר אין לי חשק והתעוררות בשביל לומר תהילים, אדרבא זה מה שיעורר את החשק והתעוררות. ועל כך אומר ר' נתן בליקוטי הלכות קריאת שמע ה', 'כי התהילים מעורר לב ישראל להשתוקק להשמ יתברך'.

ונמצא, שיש כעין סתירה גדולה שאין יודעים מהיכן להתחלה. מצד אחד אנו רוצים שהשי"ת יעזור לנו להתפלל, ויפתח לנו את אור הדעת בהתנוצצות נפלאה לידע מגדולתו עד שנוכל לפתוח את פינו בשיר והלל, בקשה וצעקה. ומצד שני השי"ת רוצה שאנו נתעורר אליו, לבקש ולחפש אותו.

ולכן צריך לדעת שעיקר התפילה היא הכנת הלב שאנו מכינים את עצמנו בהשתוקקות לרצות לבוא להתפלל לפניו, וכשאנו באים להתפלל ומוראים את רצינות כוונתנו, ומתעקשים לבוא לפניו בתפילה, ולא להשבר כאשר אין נפתח הלב, אזי השי"ת פותח לנו מלמעלה, מעט אור השגת הדעת, לידע מגדולתו, ומראה לנו קרבתו אלינו וגודל אהבתו אותנו, ובכך נפתח לנו הכח בתפילה לכוון בכל מילה ומילה ולהדבק אליו בדביקות נעימה ועריבות גדולה, ברשפי שלהבת של אהבה רצופה.

ואת הכח הזה גילה דוד המלך ע"ה בספר תהילים. כי מי ששם ליבו אל התיבות המתוקים של מזמורי התהילים, יכול לראות מצד אחד זעקות גדולת שדוד המלך וזעק מתוך עומק החושך והריחוק באתערותא דלתתא, כמו 'הצילני מפועל אוני', 'עד אנה תשכחני' ועוד ועוד הרבה לשונות שרואים את הקושי והסבל שצועק מעומק ליבו להשי"ת שישע ויקרב אותו. ומצד שני ישנם פסוקים אשר בוקע משם האור העליון של השגה בגדולת ה', ואיך כל הבריאה כולו מלא באלקותו יתברך, והכל מושגח בהשגחה פרטית, ולשונות מופלאים של אהבה העצומה שהשי"ת אוהב אותנו, והרצון הגדול שיש לו אלינו, ואת גודל הבטחון שדוד המלך שם מבטחו רק על ה', כי רק הוא 'צורי ישועתי' - 'בו חסיתי' וכו' וכו'.

ופעמים שאפשר לראות במזמור אחד איך מתאחדים שני סוגי התפילות האלו יחד. כי בספר התהילים מתאחדים שני ההתחלות. התחלה שמתעורר מלמטה בזמן של דוחק וצער, עד שהשי"ת מאיר מלמעלה. ופעמים להיפך, התחלה של התגלות אור וקרבת אלוקים מלמעלה עד שמתעורר בלב השתוקקות וחיפוש. [הזכרנו זאת לדוגמה, כי פעמים הוא להיפך, הצעקה מגיע מהארת הדעת במידת הרחמים של ה', ודווקא השבחו של מקום מגיע ממקום של דחק].

וכך גם באמת היה אצל דוד המלך, שפעמים התחיל בשירה עד ששרתה עליו רוח הקודש, ופעמים להיפך. וכך גם נעשה עם כל אחד בכל יום ויום באופן התפילה שמתפלל, שחרית מנחה מעריב, ובעיקר בעת ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו.

אלא שההתחלה לכך יש לקבל מאמירת תהילים, היינו לקבוע עצמו יום יום כמה דקות, לומר כמה מזמורי תהילים ביישוב הדעת, לאו דווקא מתוך רצון להספיק, כי טוב מעט בכוונה מהרבות ללא כוונה. ולהשתדל להכניס את המחשבה לתיבות והמילות של התהילים, בלי לחפש אור והתעוררות מיוחדת, רק לכוון בפשטות מה שיכול, ואז תוך כדי אפשר לזכות שיתעורר לבבו להתקרב לה' בהתקרות חדשה, עד שמתוך כך יוכל לעסוק עוד ועוד בעבודת התפילה.

כח הדמיון - כלי לכוח השכל

אמנם יש לציין, כי כח הדמיון אינו כוח פסול כלל ועיקר. כאשר משתמשים בכח הדמיון, כטפל למציאות אמיתית, דהיינו כדי להשתמש בו כסולם למציאות אמיתית קיימת, למשל חסיד המקושר לרבו בכל נימי נפשו, והתנהגותו היא בצורה שמדומה בכל עת שרבו עומד מולו, הרי דמיון זה הוא אמיתי, שכן הדמיון אינו מתייחס לגוף של הרבי שהוא מוגבל, אלא לרוחו וקדושתו שאינם מוגבלים, ואכן חופפים עליו בכל מקום שהוא, לפי דביקותו ברבו. ואכן בספרי הקבלה (עץ חיים שער נ"א) מוסבר כי כח הדמיון הוא כח נעלה וניתן להשתמש בו למטרות רוחניות - כאשר משתפים אותו בכוח השכל.

וכאן אנו חוזרים לדבריו של רבינו מוהר"ן מברסלב ז"ע (ליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ה): אדם המשתמש בכח הדמיון שלו תמיד בצורה כזאת, אזי גם כוחות החלום שהם על ידי כח הדמיון הם כוחות נעלים וקדושים, משום שהוא מחוברים לכח השכל, ואז דמיונותיו של האדם אינם שקריים אלא מתקשרים למציאות האלוהית השכלית הנקראת "מלאך", וזה נקרא 'חלום על ידי מלאך', כי כוח הדמיון כשהוא צח ונקי, ומתפשט בגלוי

בשכלו של האדם בחלומותיו, הוא בבחינת "מלאך" המגלה לאדם צפונות, ולעומת זאת כאשר כח הדמיון של האדם מובלבל בשקרי דמיונות ההבל של עולם הזה, אז הדמיון מטעה ומבלבל את האדם, כשד רע, וזה נקרא 'חלום על ידי שד'.

חלום של ילד

נחזור לעניין הילד. בשעה שהילד יושן, אז כוח הדמיון - שמפותח אצלו בלאו הכי, מקבל כוחות מחודשים ואין סופיים, זאת כשכח השכלי - שחלש אצלו בלאו הכי, אינו מופעל כמעט. **וכמו שמבאר "ק"א אדמו"ר מהר"ש מליובאוויטש ז"ע** (תורת שמואל תר"ם ח"ב) כי בעת החלום, מתגבר על האדם באופן מיוחד בחינת ה'מוחין דקטנות' המגביר את הדמיון השקרי על השכל המבחין בין אמת לשקר, וזו הסיבה שבעת החלום אדם יכול לחלום ממוחזה בלתי אפשרי ובלתי מציאותי כלל - כנגד השכל, כמו שילד קטן יכול לרצות דבר שהוא נגד השכל.

אם כן, על אחת כמה וכמה שכשאנו מצרפים שני כוחות אלו של 'מוחין דקטנות' שהם החלום - מצב של דמיון מצד עצמו, עם מערכת שכלו של ילד קטן - שבו הדמיון גובר על השכל, אנו מקבלים כוח דמיון מופרע

לאדם אחר חלום, או משתפים אותו גם כן בידיעת החלום, ואז - כאשר הילד משתף בחלום את האב והאם, הוא בעצם מחבר את כח הדמיון שלו עם הכוח של האב והאם, המעניקים לחלום את הפרופורציה האמיתית שיש להעניק לו - דמיון בעלמא, ובכך הילד מתחיל להרגע.

מלבד התועלת שבעצם שיתוף ההורים בחלום, הם גם מרגיעים אותו ונותנים לו לעיתים גם חיבוק או נשיקה, ובכך מבטלים כליל את השפעת החלום על הילד.

עם זאת לפעמים הילד אינו נרגע בדברים בלבד ולפעמים - לפי לגילו של הילד - הדבר אכן הגיוני, וכאן השאלה האם יש לאפשר לילד לישון במיטתם של ההורים, או לא? על כך בפרק הבא.

סדרת המאמרים על 'יסודות החינוך' נכתבה על ידי הרב יהודה וינגרטן ראש מכון 'יסוד החסידות', ועורך הספרים 'חסידידות מפורשת'. לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל:

H3268992@gmail.com

ההשפעה של ההורים

אנשי מקצוע טוענים כי עיקר ההשפעה על החלומות של הילד, הם הדקות הסמוכות לפני שינתו של הילד, ולכן חשוב כל כך שלא להשכיב את הילד לישון מתוך גערה או סטירה. גם כאשר נדרש הדבר, כדי לחנך את הילד, כדאי להמתין כמה דקות ולהשכיב אותו לישון מתוך נשיקה ומילה טובה, כדי שירדם מתוך רוח טובה, אחרת עלול דמיונו הפרוע של המוח הילדותי להעלות בחלומותיו מחוות מצמררים ואיזמים כמיטב המסורת הילדותית.

נחזור לענייננו: למרות שבמידה מסוימת הילד צודק בבהלתו הדמיונית, יש כח להורים לבטל את השפעתו הגדולה של כוח החלום על הילד כאשר האב או האם מבקשים מהילד שיספר להם את החלום, מכיון שכאשר מספרים

סיפורי מעשיות

פרק יג

כשהיה גומר המנעל ומן הסתם היה לו שלש קצוות, כי לא היה יכול האמנות בשלמות כנ"ל, היה לוקח המנעל בידו והיה משבח אותו מאד, והיה מתענג מאד ממנו.

להתענג על המצוה לאחר שעושה

א[ת] הסנדלר היה מסיים לתפור איזה מנעל של עור, וכיון שלא היה יכול לדייק בעבודתו היה יוצא לו נעל עם שלשה קצוות, ותיכף היה לוקחו בידו ומשבח אותו ומתענג עליו.

והוא לימוד נורא ונפלא, איך צריך כל אדם לקחת כל מצוה ועבודה שעושה, אף שאינה בשלמות כלל, ויש לה פנים כמו נעל בת שלש קצוות, ובכל זאת לשמוח עמה. והחידוש הגדול שנתחדש כאן, הוא לא רק שלא ליפול בדעתו, אלא בפשיטות לקחת את המצוה להתבונן בה, ולהתענג עליה.

לקחת המצוה 'ביד'

ב[על כן היה לוקח המנעל בידו דייקא, וכך היה מתבונן בה ומתענג, כי ענין 'היד' הוא סוד גדול, והוא רומז על העלאת העולמות התחתונים למעלה, וזאת מחמת שעיקר העשייה של האדם מכונה בשם 'דיים' שעל ידם הוא פועל ועושה דברים.

והנה כמו שבגשמיות על ידי הידיים מושיטים דבר למקום שצריכים אותו, כמו כן בכלליות העולם על ידי עשיית המצוות לוקחים את העולמות ומעלים אותם ומושיטים אותם להשם יתברך שיהיו נכללים בו (ליקוטי הלכות נטילת ידיים ג'), ואם אמנם שזה נעשה בכל מצווה ומצווה, אבל בוודאי הדבר תלוי לפי דרגת עושה המצווה הוא מושיט את המצוה ומעלה אותה אל ה'.

ולכן כאשר אדם עושה מצוה, מכונה העשייה בשם 'דיים', מצד העשייה שעשה זאת, אבל מעתה מוטל עליו גם להעלות

את המצוה למעלה, וזה על ידי שילוקח המצוה ומתבונן בה בהתפארות והשמחה שנעשה למעלה על ידי מצוה זו, וכפי כמה שמשבח את המצוה ומאמין שנעשה על ידי מצוה זו דבר גדול למעלה, על ידי זה בעצמו עולה המצוה יותר ויותר לנחת רוח, ונעשה יחוד גדול יותר (ועיין עוד ליקוטי מוהר"ן סימן נ"ד שהיד הוא בחינת השמחה של כל מצוה, שאחר שעושה המצוה יש לו לגנון על המצוה וכך היא עולה יותר לבחינת עלמא דאתי, עיי"ש בעומק קשרי המאמר).

ג[כ]י אף שמי שדואג לכבוד ה' ורוצה לתקן את העולמות, הוא מדהר במצוה שתהיה בשלמות הגדול ביותר, הן מצד ההלכה שיהיה באופן המהודר ביותר, והן מצד איכות כוונת המצוה, אך עדיין עיקר העלאה למעלה, הוא כאשר אדם מייחד את עצמו עם ה' וזוכר מהנחת רוח שיש למעלה ממנו ומהשמחה הגדולה ומהחן וחשיבות שיש לו אצל השם יתברך.

להעלות המצוה גם כאשר אינה מושלמת

ד[ול]זה צריך תמימות גדולה מאוד, להאמין שגם מצוה שאינה מושלמת כלל, היא עולה למעלה לנחת רוח גדול, וזה היה עבודת התם, שהיה לוקח המנעל 'בידו' דייקא, כי לא הסתפק רק בעצם עשיית המצוה בתמימות, כפי שידו משגת, אלא גם היה משבח ומפארו ומעלה אותה יותר ויותר למעלה, וכך היה מגיע לשמחה עצומה ביותר.

ואין זה מצד הגאווה לשמח את עצמו בכך שהוא מוצלח, אדרבא, אין בזה שלמות ואין יוכל לבוא לגאוה, אלא שמח מצד זה שעשה נחת רוח לה' - ולזה צריך תמימות גדולה מאוד, לחשוב רק מהכבוד של ה' ולא משום כבוד עצמו.

והוא עומק העצה שגילה רביז"ל מעניין 'למצוא בעצמו נקודות טובות' - שאינו ענין של חיזוק בעלמא לשמח את הנפש, אלא שעל ידי שמשמח את עצמו במצוה שעשה, ובשמחה שיש למעלה ממנו, הרי הוא ממש מעלה את המצוה למעלה לפעול מה שצריכה לפעול, כמו שמונח למעיין בתורה זו (ליקו"מ

סימן רפ"ב ובליקוטי הלכות השכמת הבוקר א) **לשבח כל מצוה שעושה**

ה[ת]תם היה עוצר בין מצוה למצוה שעל ידה היה מעבד את העור של הגוף ועושה ממנה נעל אל הנשמה, ולוקח את המצוה ומרים אותה בידו ומשבח אותה ומתענג עליה.

כי זהו תכלית היחוד של האדם עם השם יתברך במצוה שעושה, שלא מסתפק רק בעשייתה אלא משמח את עצמו עם המצוה והעבודה שעשה, ואפילו אם אינה בשלמות.

לשמוח יחד עם האשה זו תפילה

ו[ה]תם, מעבר לכך שהיה משבח את הנעל, עוד היה קורא לאשתו ואומר לה, כמה יפה ונפלא המנעל הזה כמה מתוק המנעל הזה, ועל פי מה שבארנו שהאשה רומזת על התפילה, הרי שהתם לא היה רק משמח את עצמו לבד, אלא היה מכניס שמחה זו בתפילה, כלומר היה עומד לפני ה' בתמימות גמור ומעלה את המצוות לפניו, להודות לו על המצוות, שזו עצה נפלאה ביותר להתחזק מאוד להיות קרוב לה', על ידי שמודה לו בפה על כל מצוה, ומתענג יחד עם ה' על המצוה שעושה.

אלא שבאותה שעה שמכניס לתפילה את ההודאה לה' על המצות שעשה, תיכף נכנס לו מזה בעצמו שעומד לפני ה', בלבלי מחשבה, האם באמת המצוה נעשתה כראוי, ויכול ליפול מכך, אלא שתיכף צריך לחזק את עצמו, לבלי להסתכל על אחרים, כי המצוה בפני עצמה שווה איזה משהו, אם לא שמסתכל על אחרים שהצליחו יותר ממנו, וממילא יכול לייקר את ה' ולומר לו: הלא משהו התקרבת אליך על ידי מצוה זו, אפילו שהייתי יכול יותר, אבל לולא מצוה זו הייתי רחוק יותר - ולכך אשרינו מה טוב חלקנו.

על הפרק

אורו של משיח

סוף העולם

חברה סיפרה לי על מקרה לא פשוט שקרה לה. חברתי - נקרא לה שושנה, וחברתה שנכנה אותה דינה, ניסו שתיהן לעזור לחברה משותפת, ששמה (נניח) אסתי. אתי היתה במשבר קשה ושושנה ובינה הפעילו קשרים שונים כדי לחלץ אותה ממנו, וכמובן, בחשאי, שאתי לא תדע מכל העניין.

באחד הימים צלצלה שושנה לדינה, והשאירה לה הודעה מפורטת בתא הקולי לגבי 'פרוייקט אסתי'. "תקשיבי, דינה, לגבי מה שתכננו, אני חושבת שהכי כדאי שנעביר את המעטפה דרך צד ג', אבל צריך למצוא מישהו חכם שידע איך להעביר את הסכום בלי שאסתי תחשוד.. דיברתי גם עם אחותה הגדולה קודם, היא אמרה שהרעיון שהעלינו יכול להיות מעשי בתנאי ש..." וכן הלאה והלאה.

חצי שעה אחר כך צלצלה דינה. "שמעת את התא הקולי שהשארתי לך?" שאלה שושנה. "לא השארתי לי שום תא קולי!" אמרה דינה. "בטח שכן!" אמרה שושנה.

"אין לי שום הודעה וגם לא היתה לי שום שיחה נכנסת כמך", עמדה דינה על דעתה, "תבדקי שוב למי חייגת כשהשארתי את ההודעה".

שושנה ניתקה את השיחה, בדקה ברשימת השיחות היוצאות וגילתה שאת כל ההודעה המפורטת, השאירה בטעות... בתא הקולי של אסתי.

נהיה לה רע. היא צנחה על הכיסא מאובנת מפחד. פיסה אחר פיסה נזכרה בתוכן ההודעה ומרגע לרגע נבעתה יותר ויותר. כל מה שלא רצו שאסתי תדע... כל מה שהיה אסור שיגיע לאוזניה.. בהודעה מפורטת מנומקת וברורה לתוך אוזניה ממשי.

היא רצתה למוט. זה היה מפחיד כל כך! הלב שלה נהיה אבן. תקוע. מבוטל. היא לא ידעה מה לעשות עם עצמה.

היה לה רק קול קטן שדיבר במוח ואמר: 'קרה פה משהו מאוד קשה אבל לא את עשית אותו. ככה השם גלגל. תזכרי שאת רציית לעשות רק טוב'. ולמרות שהקול דיבר אמת, הוא לא שינה הרבה את הרגשת 'סוף העולם' שהיא הרגישה.

גזר דין

שושנה לא ידעה מה לעשות. המוח שלה נתקע והיא לא ידעה לאן מוכן. ואז נזכרה ברייזי, שיודעת על מצבה של אסתי ותומכת בה בדרכים שונות, וגם מכירה אותה ואת דינה. אולי רייזי תדע מה עושים כעת.

באצבעות רועדות חייגה לרייזי והמתינה עד שהשיחה נענתה. "רייזי זאת שושנה", הכריחה את עצמה לדבר.

"מה קרה שושנה?" צעקה רייזי, "כולם בריאים???" שושנה נשמעה כמו מישהו שמת לו מישהו.

"כן, כולם בריאים", אמרה שושנה, "אבל קרה משהו ממש

גרוע". והיא סיפרה לרייזי את כל העניין.

כשסיימה לדבר חיכתה בלב הולם לגור הדין. היא לא ידעה מה יבוא על ראשה אבל היתה מוכנה לכל דבר. 'הו, תהרגו אותי. אני יודעת. מגיע לי...'

אבל רייזי הנ"ל, שמכירה את שושנה כבר שנים ומאוד מחבבת אותה, שמעה את הסיפור ואפילו לא אמרה "אמא'לה". היא ישר נחלצה לעזרה. "תקשיבי", היא אמרה לשושנה, "בואי נחשוב רגע מה קרה. אתן, את ודינה, משקיעות הרבה מאמץ ומחשבה לעזור לאסתי. רצינתן שהיא לא תדע. הבנתי. אבל אתן עוזרות לה. מה שהשארתי שם בהודעה, זה פרטים על המאמצים שלכן - לטובתה.

יכול להיות שהיא בכלל לא תשמע את ההודעה. היא טרודה כל כך בעניינים שלה שיש סיכוי סביר מאוד, למעלה מחמישים אחוז, שהיא לא עוקבת אחר ההודעות בכלל. אבל גם אם היא תשמע את ההודעה. אז בסדר, יהיה לה אולי לא נעים להרגע, אבל תכל'ס, לא ריכלתן שם על המצב שלה ולא האשמתן אותה או אמרתם משהו בגנותה. תקשיבי למה שאמרת. בעצם רק אמרת שאכפת לכן ממנה, נכון?"

"כן... אבל!!!"

"אני שומעת. אני שומעת. לא רצינתן שהיא תדע בכלל וזה קרה... אבל מה אנחנו יודעים על מה שקורה ומה שצריך לקרות? מי אמר לך, למשל, שהיא לא מרגישה עכשיו, במצוקה שהיא נמצאת בה, הכי בודדה בעולם? אולי היא בטוחה שלאף אחד בעולם לא אכפת ממנה, ואז היא פתאום תשמע את ההודעה הזאת ותגלה שיש לה שתי חברות שרק מטכסות עצה איך לעזור לה ואכפת להן ממנה כל כך והן רק חושבות מחשבות למי לפנות ועם מי לדבר למענה?"

מי אמר לך שזה כזה אסון? לא, לא נראה לי, אני לא רואה פה אסון בכלל... מה אנחנו יודעות איך השם מגלגל את העניינים? נכון, לא נעים לשמוע שמדברים עליך מאחורי הגב. אבל אולי זה מה שהיא צריכה כדי להתעורר מאדישות כלשהי שהיא נכנסה לתוכה, ואולי, כמו שאמרת, זה אפילו יחמם את ליבה? אולי היא ממש תבכה מהתרגשות?"

משבעה מדורים של גיהינום

כששושנה סיפרה לי את הסיפור הזה היא אמרה: "את יודעת, כשצלצלתי לרייזי הייתי כל כך מבוהלת, שאם היא רק היתה עושה לי רבע פרצוף של קטגור הייתי מתה. אבל המתוקה הזאת, שאוהבת אותי על לא עוול בכפי, פשוט דנה אותי לכף זכות. סיפרתי לה מה קרה והיא מיד התחילה להפוך בסיפור ולהפוך בו, ולנסות למצוא בו כל נקודת זכות אפשרית.

היא דנה את דיני ושפטת את משפטי, כשהיא באה לטובת. בתחילה היא חיפשה למועז את הנוק, אחר כך נמלכה בדעתה אולי לא התרחש שום נזק בכלל, ולבסוף לא נחה דעתה עד שהגיעה למסקנה שאולי זה בכלל דבר נפלא שקרה, דבר נפלא ונהדר ומעולה ממש! היא לא עצרה עד שנכנסה לתוך אמונה

גמורה שכל העסק המפחיד הזה הוא ממש הדבר הכי טוב והכי לתועלת שיכול היה לקרות.

אני לא יכולה לתאר לך מה המילים שלה עשו לי. סגרת את הטלפון וחזרתי לנשום. חזרתי לחיות. האישה הזאת, בהתייחסות האוהדת והחמימה שלה, החייתה אותי ברמות שאי אפשר להסביר."

כשהיא סיפרה לי את זה נזכרתי כשכאבשלום נהרג, דוד המלך אמר: "בְּנֵי אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְּנֵי אֲבֻשָׁלוֹם מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תִתְּנֶיךָ אֲבֻשָׁלוֹם בְּנֵי בְּנֵי". הצדיקים אומרים שבשבע הפעמים שדוד אמר "אבשלום בני" הוא העלה את אבשלום משבעה מדורים של גיהינום לגן עדן.

זה כל כך עמוק. יש דיבורים שיכולים להחיות. להוציא מגיהינום לגן עדן. ודיבורים כאלה אנחנו צריכות לחפש. אנחנו כבר כמעט גוססות, כמה אוויר עוד נותר בנו, כמה תקווה קלושה ורעועה.. מה שצריך עכשיו זה להחיות אותי ולא להרוג אותי. לא לדבר אליי בניזיפה. לא לדבר אליי בהאשמה. אני כל כך חלשה. אם תעודד אותי, החזרת לי את הכוח. ועם הכוח הזה אני אעשה דברים טובים, כמובן. אבל אם לא תעודד אותי, אז ד', אני אשאר תקועה לתמיד במקום הבעייתי שלי...

לחפש את הדיבור המיטיב זה בעיקר להתפלל ולבקש מהקדוש ברוך הוא שישלח לנו דיבורים שיאירו לנו את האור של עצמנו, שיחזירו לנו את אבודותינו הקדושות. את האור של משיח ושל הצדיקים האמיתיים. שיהיה לנו רק 'והירחו ביראת השם'. רק ריח טוב בנשמות. רק אור מאוד מתוק שיתפשט אלינו עד הגאולה השלימה.

דורו של משיח

הנה ציטוט מתוך ומרגש מתוך פסיקתא רבתי (פרשה ל"ו):

"באותה השעה אמרו אויבי ושרי המלכויות בואו ונשטיין על דורו של משיח שלא יבאו לעולם.

אמר להם הקב"ה: איך אתם מסטינים על הדור ההוא - שהוא חמוד ונאה ואני שמח בו ואני חפץ בו ואני אתמוך בו ואני רוצה בו, שנאמר הן עבדי אתמוך בו, בחיירי רצתה נפשי נתתי רוח עליו וגו' (ישעיה מ"ב א') והיאך אתם משטינים עליו, הריני מאבד את כולכם..."

תקשיבו, מדברים על כל אחד ואחת מאתנו! כולנו בדור הזה שהקב"ה מדבר עליו, הוא מדבר על כל אחד ואחת מאתנו בפרטיות גדולה. בואי לתפילה הפרטית ותגיד לקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, אבא, הנה החמודה והנאה שאתה שמח בה ואתה חפץ בה ואמרת שתתמוך בה ואמרת שאתה רוצה בה. הנה, זאת אני, באתי!...

להסתכל לתוך העיניים!

אם נעמוד באיזה רחוב, נבחין בדבר פלא. במשך שעה עוברים ברחוב עשרות או מאות ולפעמים אלפי אנשים. הם עוברים אחד על ידי השני, לפעמים במרחק סנטימטרים בודדים, ולפעמים אפילו מתחככים זה בזה. ובכל זאת - אף אחד אפילו לא מסתכל על השני.

אתה עובר בכל יום, בסמוך ועל ידי וממול - לאלפי אנשים, ואפילו לא ראית אותם. לא עלה על דעתך להסתכל עליהם ולו הרגע. איך זה יכול להיות? פשוט מאד - אתה לא מכיר אותם.

מידי פעם, אפשר לזהות זיק בעיניים של מישהו, וכשאתה מסתכל אתה מבחין שהוא זיהה מרחוק מישהו שהוא מכיר, ואם גם השני הבחין בו - אתה יכול לראות ממש אור בעיניים. ככה זה, כשמכירים - מסתכלים אחד על השני, ונהיה זיק של אור בעיניים.

יש מצב גרוע יותר.

לפעמים אתה כן מכיר את פלוני, ודווקא משום כך לא מוכן להסתכל לו בעיניים. ואם הוא יסתכל עליך, אתה תסיט את העיניים ולא תשיב לו מבט. למה, כי אתם מכירים אבל לא לטובה. יש איזה סכסוך, כעס או שנאה. או לפחות אי נעימות.

כשאתה רואה מישהו כזה מרחוק, אתה עדיף שלא לפגוש בו. פתאום תעבור לצד השני, או תיכנס לרחוב אחר. ואם אין לך ברירה ואתה חייב לעבור לידו - תדאג מן הסתם להוציא מיד את הטלפון, ולעשות עצמך עסוק בשיחה. ובקיצור, תעשה הכל כדי לא לפגוש בו ולהסתכל לו בעיניים.

וזה בדיוק היחס שלנו לאבינו שבשמים.

לא צריך לפגוש אותו ברחוב, בטח לא בטעות, כי הוא נמצא בכל רחוב, וגם בבית שלנו. ואנחנו גם יודעים שהוא הבחין שאנחנו כאן, ומסתכל עלינו. אבל אנחנו לא מסוגלים להישיר אליו מבט ולהסתכל לו בעיניים.

למה? מכל הסיבות שבעולם. קודם כל, לא נעים לך ממנו, שהרי אתה לא צדיק הדור, ובטח יש לו עליך 'ככה' תיקים. שנית, מי אתה בכלל שתסתכל אליו, האם הוא חבר שלך. ושלישית, אתה עסוק מדי בכדי שיהיה לך זמן לעצור ופשוט להסתכל עליו.

אז אם חיפשנו הגדרה מהי גלות - הנה היא. כל זמן שהוא מסתכל עליך, ואתה לא מוכן או לא מסוגל להסתכל אליו בחזרה. לא סתם להסתכל - אלא לתוך העיניים. אתה בגלות.

הרגע שתסכים להסתכל לו חזרה בעיניים - זו הרגע של הגאולה. כי אז תראה כמה אהבה, חמלה, רחמים וגעגועים יש באותם עיניים. אפילו לא גרם של ביקורת ושל שיפוט. ויותר מכך, הוא מצפה ומייחל וכוסף ומתגעגע לאותו רגע שתעשה את זה.

וכמובא בספר 'היכלות' (מובא במשנה ברורה סימן קכה סק"ה) "**כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעיניהם נשאות בעיני ועיני בעיניהם**, באותה שעה אני אווזו בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר זכותו וממחר גאולתם. ואם תרצו, זה פסוק: 'כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון'.

שאלה:

שלום וברכה.

בימים אלו של בין המצרים אנחנו מתאבלים על החורבן והגלות.

האם העיניים הזה שייך לנשים, ובאיזו צורה. האם הן אמורות לומר תיקון חצות, קינות, וכדומה, והאם אמורות להיות בצער ובעצבות.

ובכלל, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, והצורך לעשות איריה טובה ושמחה בבית - למען בריאות הבית והילדים, לבין הצער והאבלות.

תשובה:

לשאלת היקרה שלום וברכה.

אפתח בשאלתך השנייה המעניינת מתוך שלל השאלות, איך משלבים בין מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד לבין התפקיד בימים אלו להתאבל על החורבן והגלות? בשולחן ערוך מובא 'משנכנס אב ממעטים בשמחה', אם כן את שואלת איך אפשר לומר שצריך להיות שמחה תמיד כפי שמביא מוה"ר"ן מברסלב? האם 'תמיד' פרושו 365 יום, כפול 24 שעות ביממה, או שזה סתם איזושהי אמרה נחמדה?

אחדד את שאלתך על ידי שאביא את אמרתו של הבעש"ט אור שבעת הימים, שהסביר 'משנכנס אב ממעטים את הדינים על ידי שמחה', האם יש בזה חלילה סתירה להלכה, ולאבל על החורבן?

אבלות או עצבות

התשובה היא, שצריך להפריד בין עצבות לאבלות, עצבות אכן אסורה לחלוטין - והיא מגיעה מהסטרא אחרא ומרחיקה את האדם מהקב"ה מהטוב והרחמים, עצבות נובעת מגאווה שבעצם מגיע לי ולא קבלתי. אבלות היא שברון לב - שנובעת מענוה ומהרגשת אבדן. הייתה לי מתנה יקרה והיא נאבדה ונלקחה ממני.

אבלות פרושו געגוע למשהו קרוב, קשר דם שנלקח וחסר לי מאד. כשיושבים שבעה ח"ו על אב או אב וכדומה, ישנה הרגשת התרוממות מסוימת. נשמעים דיבורים על תחית המתים, ומתרחים בכל המעשים הטובים שהיה לנפטר/ת ומדגישים את תכלית חיי האדם, זמן השבעה מנתק את האדם מכל ההבל של חיי עולם הזה שנמצא בחוץ ומכניס אותו פנימה לאבל לצער וגעגוע, למה שנלקח ממנו, ומה אני יכולה לספוג ולקבל מהאבדן הזה.

זהו תפקיד הימים הללו; לא להיות עצובים, כי עצבות זו אטימות הלב, אלא שברון לב - דהיינו רצון להתחדש ולהתקרב, לגעת בנצחיות בשמחה אמיתית של קרבת ד', להתנתק מעט מכל הבלבל והלחץ של החוץ, שתובע דורש וסוחט אותנו עד לשד עצמותינו, ובאה התורה הק' והמתוקה ועוזרת לנו ע"י ההלכות הנוהגות בימים אלו להתכנס פנימה, הלכות שאוסרות עלינו את השמחה החיצונית מוזיקה מעדני בשר וכדומה.

מוה"ר"ן מביא את הפסוק 'בשמך יגילון כל היום' המדבר על גילה ושמחה ואומר שראשי התיבות של פסוק זה הוא 'בכיה'. כי דוקא הבכיה הנכונה של געגועים לטוב, מביא טהרת הלב ושמחת הנפש.

כל החסר שיש לנו היום, נובע מחורבן הבית. אם זה חסר בפרנסה, בשלום בית, בדרך ועצה של חנוך ילדים, אם זה עיניים ורחניים של ערבות התורה ושמירתה. בית המקדש נקרא מחמד עינינו, הוא היה העיניים שלנו, באנו אליו לראות ולהראות, כי הקדושה שם הייתה גלויה ומוחשית, ההוראה והעצה הייתה ברורה כמשמש, מה לתקן ומה לעשות ומה לא לעשות, וממילא העם היה מתוקן. אבל היום הכל 'תיקו', דהיינו ספיקות וחלוקות העצה, כל רגע מתהפכת לנו ההחלטה, רגע אנחנו בטוחים שכך זה הטוב ביותר ורגע השני הכל נראה להיפך. ורק מפטירים באנחה 'תיקו', ראשי תיבות 'תשבי יתריך קושית ואבעיות'.

'קיינות' ו'תיקון'

את שואלת האם נשים אמורות לומר תיקון חצות וקיינות?

קשה לומר דברים מדויקים מה לעשות, אבל מה שברור שנשים צריכות לבכות על ה'תיקון' - על הספק המענה הזה, אם זה על ידי פרקי קיינות שמדברים אל לבך, אם זה שיחה אישית עם ה' על מצבנו

המבלבל.

מוה"ר"ן מברסלב אומר שעל ידי 'קיינות' זוכים ל'תיקון', כי קיינות ותיקון זו אותה מילה בהחלפת אותיות, אלא שב'קיינות' הנו"ן כפופה, ועל ידי ה'תיקון' היא חוזרת להיות ישרה. וזוהו אנו מקבלים עצה שלמה, מקבלים עינים מהאור של בית המקדש, שהיום זה האור של הצדיקים.

ואכן תורתו של מוה"ר"ן מברסלב מגלמת בעצם מהותה והווייתה, את השלוב של הבכיה הגדולה והגעגועים לדרגות גבוהות, יחד עם שמחה אמיתית על כל פרט ופרט שזכינו לעשות. השרש 'חם' בתורה יש לו שני משמעויות; האחד - לשון צער וחרטה, כמו שכתוב (בראשית ו, ו) "וינחם ד' כי עשה את האדם", והשני - לשון נחמה, כמו שכתוב "נחמו נחמו עמי". רבי 'נחמן' רומז בשמו ומגלם בדרכו את השרש נחם בשלמות - הן את הצער והחרטה, על ידי האבלות והצער, התיקון חצות, והצעקה על החורבן כל יום בחצות הלילה, והן את השמחה הגדולה והחיות הנפלאה והריקוד היום יומי בשאר שעות היום.

ועל כך מביא ר' נתן תלמידו בליקוטי הלכות שסימני ביצה של עוף טהור הם מצד אחד 'כד' ומצד אחד 'חד' - שצד אחד של הביצה עגול וצד שני מחודד. ואילו עוף טמא - הביצה שלו עגולה משי צדדיה או חדה בשתי צדדיה. ה'עגול' מסמל אבל, כמו גלגל החזור בעולם, ו'החד' מבטא שמחה, ולכן עוף טהור מסמל בביצה שלו את שניהם יחד, אבלות וגם שמחה ותקווה, לעומת העוף הטמא שביצתו או עצובה תמיד או מתהוללת ומתענגת על כל הבל העולם הזה, וכשבאה צרה נשברת כולה.

ולכן גם נוהגים לאכול ביצה [טהורה] בסעודת המפסקת, כדי לרמז על האבלות והנחמה ששזורים ומשולבים זה בזה.

לב חי

את שואלת - איך משלבים את האבלות עם הצורך לעשות איריה טובה ושמחה בבית למען בריאות הבית והילדים? והתשובה היא: המצב הלא בריא בבית לעיני הילדים, הוא שטטוש וחוסר פניות לב, כאילו חלק בתוכנו מת, ואנחנו ופועלים כרובוטים; ממלאים משימות ומותבים VMS, הלכנו לאירוע פלוני, בצענו משימה אלמונית, וכך רצים ממטלה אחת לשנייה בלי הרגשת הלב, הכל מתוך חובה וצורך.

כשילד רואה אבא או אמא בוכים באמת, הוא רואה הורים עם לב חי. כמובן שצריך להסביר להם למה בוכים, למה אבא חולץ נעליים בחצות היום ויושב ואומר קיינות, ועל מה הוא מתאבל. לילד מותר ואפילו צריך לשמוע צעקה אמיתית מתוך הלב אל השי"ת 'עד מתי אשתומם על חורבן פעמיים' ולראות איך הנחמה והאבלות הם שזורים זה בזה, איך הצער והתקוה הם יסוד והלוו של עבודת היהודי.

אנחנו הנשים המבוגרות עוד ראינו אמהות או סבתות שישבו בתשעה באב על הרצפה ובכו בכי תמרורים, או משהו נכנס לנו בעצמות. מה יראו הילדים של הדור הבא אם האמהות תפחדנה לבכות בכי אמיתי על חורבן אמיתי של איך צריך להיראות בית של תורה בדור הזה?

מותר גם לבכות בכי אמיתי על צרת גוף או נפש פרטית של האדם, על גלות הפרנסה המצויה כל כך בימינו, על חוליים של גוף ונפש ועוד, כי כפי שמסביר השל"ה הק' שפע הפרנסה היה יורד מבין הכרובים ומשפיע לכל בית ישראל, והיום שחרב הבית נעלם אתו גם השפע הטוב של השובע ופרנסת הגוף והנפש, ולכן אנחנו מבקשים בברכת המזון בתוך הפסוקים של 'רחם נא על ציון משכן כבודך ומלכות בית דוד משיחך' גם על הפרנסה 'רעינו וזנינו ופרנסינו' - לחבר לילדים את החיים השוטפים והרגילים אל החסר והאבלות על בית המקדש, עם התקוה והנחמה לעולם השלם והמתוקן שיקום במהרה.

הפסוק נביא אומר "לך עמי, בא בחדרך ו דלתך בעדך, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם". ימים אלו הם ימי דין, ימי זעם, אבל ממעטים את הדינים ע"י שמתכנסים יותר בבית, סוגרים דלת של בלבול וטרורף הדעת של החוץ, מתועדים ומתייחדים עם השי"ת [אפשר לעיני הילדים] בחדר אחד, וצועקים אליו צעקת אמת, צעקת יולדת שמולידה שמחה אמונה וגאולה.

הייתי שם

מרגש, כל אחת מספרת בכמה מילים מה הביא אותה לאומן. מתברר שה' הפגיש ביננו מכל מיני קצוות. רבינו אוסף את טובי אנשיו מטובי המקומות. והיו כאלו שזה עדיין סודי העסק שהן כאן...

הולכים לגן סופיה, גוף מרהיב והרבה ירוק בן מאתיים שנה. עם סיפור מרגש. כל מי שעוד לא נפתח לה הלב (שזו אגב הנושא העיקרי המשותף לכולן כל המסע, נפתח או לא נפתח?) מול מזרקות המים זה בטוח קורה.

שירה מרגשת ליד נהר הבוג, נזכרים בר' נתן שעמד (כאן?) או בברסלב) ליד אותו נהר וצעק, "בברסלב בוערת אש הבער אותה בלבי".

חזרה למלון, התאוששות עם עוגת שמרים. הולכים לציין, יציאה בהרגשה מטוהרת ושלווה. ארוחה משובחת משמאל לשפית... שיחה מהגב' מייליק, על תורה ו'.

הסבר לעומק על "שומע בזיונו ידום וישתוק", המרדף שלנו אחרי הכבוד, אחרי התחושה לחוש שווה. תפילתי מהחצי שעה האחרונה כבר נענית, דיבורים שמיועדים בדיוק בשבילי ומעניין שעוד כמה הרגישו בדיוק כך...

שירים עם הגיטרה, צלילים ענוגים.

פרידה

רוצה ללכת לישון, אבל שוב משהו מושך אותי בעוצמה לציין, מחר על הבוקר יוצאים לא אספיק להיות שוב. רוצה לומר שלום. לא פחות רוצה לישון אבל לא מסוגלת לא ללכת.

באה לציין, ותחושה שמישהו נגע לי בלב והוא פתאום התעורר. תחושה עזה שכן, זה לא עוד ציון ומקום להתפלל, יש כאן משהו אחר ויש פה צדיק שרוצה לתקן... ויש לו גם עסק אתי. מישהו רואה אותי, נסערת, ומברכת שהצער יעלם, אבל זה לא היה צער, זה היה זריקת חיים, זריקת התעוררות.

רוצה רק שהתחושה הזו לא תעלם ולא לנחות לתוך שגרה כבדה של היומיום.

חוזרים הביתה, כיף לחזור. אבל עם רצון חזק לפגוש את המתנות מהצדיק. להמשיך ללכת עם הארות החדשות ולהמשיך להתקשר כל פעם בקשר עז יותר לנחל נובע. כן, השאלות שלי מהימים הראשונים נעלמו, ובמקומם באה הרגשת בהירות. לא יודעת הרבה, אבל בטוחה שיש כאן משהו עצום. יש פה אור שלא כדאי להחמיץ.

למפגש ראשוני. אני מגיעה אחרי כולם, הכבדות מהאוכל ועייפות הטיסה גורמים לי לתוכנית אחת והיא לישון בחדר המפנק. אבל בלי להבין למה משהו חזק ממני לא נותן לי לישון, שולף אותי מהמיטה ומציעיד אותי לציין. כוח חזק ממני. למעשה גם חששתי מעט מהמפגש אני והצדיק, פחדתי להתאכזב, העדפתי לבוא עוד מעט...

אבל כנראה שהוא לא ויתר לי, אני נשאבת לציין. מגששת את הדרך פוסעת קצת בדיוק לכיוון השני, גוש אוקראינים חתומי פנים סרב להסביר לי איך מגיעים לר' נחמן, אבל בסוף הגעתי. כמעט פוסעת לעזרת הגברים בטעות אך מטח צעקות מהשומרים ההיסטריים למול המפגע מזוי אותי למקום הנכון, הגעתי לציין.

תיקון הכללי, מטבע לצדקה, התלבטות קצרה בין דולר, לשקל לגריבנא. הדולר הירוק נבחר. ותיקון הכללי בטעם של התרגשות, כן, משהו נפתח.

רוצה להתחבר

חזרה למלון, עוד ארוחה מפנקת, צלחות לבנות ומלצרים שמרחפים מסביב מחכים רק לרגע לשלוף ממני את הצלחת.

במקום פאנל, אני יוצרת פאנל וחופרת לנשים סביבי בשאלות, מהי ברסלב בשבילכם. באווירת הפתיחות אני מתוודה בפניהם שאני לא מרגישה שום קשר לצדיק, יודעת שיש כאן הרבה חוכמה ועומק. המון אמירות שמצוטטות בפי כולם ועוד משהו גדול מעבר לסיסמאות ה- רק בשמחה! אבל לא מצליחה להרגיש בעיקר שאני מעניינת אותו ושואני בשבילו. עד סוף הנסיעה אגב, ההרגשה הזו תשתנה.

הן נואמות. אני מתעקשת שאני יודעת המון והסברים מרחפים סביבי בגבהים אבל אני רוצה להיות מחוברת אליהם ולהרגיש אותם. הן מנסות להסביר ומגלות לי את הסוד, ההתבודדות. זהו הבריה התיכון. הן אומרות הרבנית (עשהאל) מנסה להכיר לי את הצדיק. מסבירה לי שאם הייתה לי יועצת שהייתי שומעת ממנה הרבה עצות טובות, איזו תחושה מרגשת הייתה לפגוש בה פנים מול פנים, והנה כל הדברים של ברסלב שאני יודעת בעצם מגיעים ממנו. ויש לי כעת הזדמנות להפגש אתו, זה מרגש לא? אני מנסה להסכים ורוצה להתרגש.

עוד כמה משתפות על המסע שלהם אל הנחל נובע והחבלים שבדרך. זה הולך להיות מסע מעניין, אין ספק.

פסיפס מרהיב

הולכים לישון. יום המחרת פוגש אותי בשעה מאוחרת להפליא, אבל למרות הסיכון לפספס את ארוחת הבוקר, אי אפשר לוותר על שחרית בציין. יודעת שיש כאן משהו גדול, מנסה למשש.

לאחר ארוחת בוקר עשירה ומפנקת מפגש הכרות

מתוך יומנה של אחת המשתתפות -
בנסיעה המרגשת והמרתקת לאומן

יציאה למסע

ארזתי מזוודה, נסעתי לאומן. לילה קודם בטני פרפרה בהתרגשות. נוסעים לאומן, איזה כיף. להיות במטוס, מלון מפנק, שלושה ימי חופש, שקט וחופש מכולם. שלום, יצאתי מהארץ לשלוש ימים, תסתדרו, אתגעגע...

אקשן של התחלה, שוקולדים בתיק, נוסעים בחושך, הרפתקה לילית מזוהרה, קצת כמו גנבים בשלוש בלילה נוסעים לאומן.

הגענו לשדה תעופה ומוול כל המון והאווירה הטיילנית שאלתי את עצמי - מה אני עושה פה? זה לא מקום שמוסיף יראת שמים בלשון המעטה. אני פה ועוד עם בת לווייה, אז מה?

המניעות התחילו. הפקיד הסביר בשלושה שמוזר, אבל דווקא אני מכולם נבחרתי ו - את נשארתי פה. תעלול מחוכם של אל על. חשבת שזה קל לטוס לאומן? קונים כרטיס, מיליון חששות, התלבטויות ופקפוקים. וזהו, כנראה שלא היה מספיק מניעות, אז הנה עוד אחת.

מלמתי מילות תפילה מול כל הפרצופים הזוחחים שם והלכתי לממש את כרטיס הפיצוי של השוקולדים שהוענקו לי.

לבסוף עליתי, ברוך ה' על המטוס. עולים, מטוס, אקשן. קצת לחץ מהכנף שנעה בזווית מזוהרה, המטוס נראה שהוא לא סגור על עצמו אם הוא ממריא או נוחת, אבל לבסוף הוא מצא תנוחה טובה בתוך העננים וטס בשלוה. מותיר את כולם למטה, ואותנו בדרך לצדיקים. מקבלים בדרך חוברת מעוטרת שמספרת עוד במילים פשוטות אך בהירות על המסע.

פגישה ראשונה

יורדים מהמטוס, מתחילים לגשש מי הקבוצה שלנו ועל מי נפלנו לשלושה ימים... נדחקים לטנדר קטן. נופים רוסיים, ירוקים. מעוטרי "שקץ תשקצנו" מדי פעם... ומפליגים לאומן. מתחילים לשמוע מאת ה' עשהאל דיבורים שפותחים את הלב, מילים שמסבירות למה אנו פה, ומה היה חסר בארץ ישראל, מיהו הצדיק. התחלנו גם לשמוע ניגונים שפותחים את הלב, הכנה למפגש עם הצדיק. הדרך ארוכה ומתמשכת, מנסים לנמנם קלות ומגיעים.

המלון מקבל את פנינו, מביטיח. צוות הרוסים נעמד לדום, חדר בלבן, פלוס ארוחה מפנקת. כולן שועטות לציין

מאחורי הקלעים

האווירה והאחדות היו מאד מיוחדים. למרות הגילאים השונים, ועוד המון שינויים בין המשתתפות, שכמעט כולם לא הכירו זו את זו קודם לכן - הייתה אווירה מלוכדת ומחשמלת. הרגשנו כמו משפחה, וחוונו את הנסיעה ביחד, חוץ מהזווית האישית של כל אחת.

השיעורים של אביגיל מייליק והדיבורים והשירה של חוה עשהאל - היו מרתקים. וגם המלון והארוחות היו ברמה גבוהה ומפנקת. אבל בעיקר - הייתה הרגשה של נסיעה מרוכזת, ושל משהו שגדול מהחיים.

ב"ה זכינו גם לעשות סיבוב בקברי הצדיקים באוקרינה. היינו אצל רבי נתן מברסלב, אצל הבעש"ט ואצל ר' לוי יצחק מברדיטשוב, בכל מקום זה אורה אחרת וזכות מיוחדת בפני עצמה.

האם היו גם אכזבות?

היתה אכזבה גדולה מאוד כבר בשדה התעופה בהלון. הטיסה היתה מלאה יותר מהמקומות שיש במטוס. והודיעו לנו ששתיים צריכות להמתין לטיסה הבאה שתצא 10 שעות אחר כך! זה היה מתסכל ומאכזב אבל לא הייתה שום ברירה.

בסייעתא דשמיא השתדלנו 'לדלג' על העגמות נפש, ולהתמקד בפתרונות. דאגנו לרכב שיחכה להן בקיב ויקח אותן למלון. וכמעט כל הקבוצה המתינה להם למרות השעה המאוחרת. הן הגיעו ב-2 לפנות בוקר, וארוחת ערב חמה המתינה להם, יחד עם הרבה מהמשתתפות.

ב"ה דילגנו על המשוכה. העוגמת נפש הייתה גדולה אבל במחשבה שנייה, ההבנה היתה שאחרי כאלה מניעות, מי יודע לאיזה מתנות אנו הולכות לזכות שם...

ולסיכומה של נסיעה:

כל אחת מהקבוצה הגיעה ממקום אחר ולכן לכל אחת היתה תועלת שונה, אבל המכנה המשותף היה שכל אחת חזרה אחרת ממה שהגיעה. יש את מה שהיא היתה "עוד הנסיעה" ואת מה שהיא "מהנסיעה"... וכמובן לחיוב... אי אפשר לתאר את ההרגשה הנפלאה. היה קשה "לנחות" אחר כך בקרקע המציאות. מי שרוצה לטעום - מוזמנת בפעם הבאה בעז"ה...

ומתי היא אמורה להיות, אם מותר לשאול?

הרצון, הן של הארגון והן של המשתתפות - לעשות את זה כבר מחר, ואולי היום... כמובן שזה לא אפשרי. נסיעה כזאת דורשת המון השקעה, זמן ותכנון, וגם הפקת מסקנות ולקחים מהמסע הקודם, בכדי לשפר עוד יותר. מקווים שזה יהיה בהקדם, וכמובן ניידע אתכן על כך...

למצוא את הנוח ביותר - הסעות חדישות ונוחות, מלון ברמה גבוהה ועם פרטיות, וגם צידה לדרך. הפרטיות היה נושא חשוב מאד, כדי שנוכל לשבת שעות נוספות בחדר אוכל לשיחות וערב שירה.

גם הל"ז היה נושא חשוב. מצד אחד היה חשוב שהנסיעה תהיה כמה שיותר קצרה, ומצד שני להספיק בה כמה שיותר. התכנון היה מאד מדויק ומאתגר, בתקווה שנוכל למצות את המקסימום איכות במינימום זמן, וכמובן באווירה נוחה ונעימה ולא מתוך לחץ.

והעיקר היה כמובן התכנית הרוחנית. למרות שנסיעה לצדיקים היא חוויה לא מתוכננת, אלא משהו אישי ואינטימי בין נשמה יהודית לבין הצדיק. אבל בכל מה שכן קשור אלינו - השתדלנו שיהיה את המקסימום. הכנו חוברות מיוחדות של הסבר והכנה. והכנו תכנית איכותית ומרתקת, עם שיעורים מיוחדים במינם לאורך המסע, וגם ערב נגינה ויצאה לגן סופיה.

למרות הקושי של הפעם הראשונה, השתדלנו עד כמה שאפשר לרדת עד הפרטים הקטנים ממש כדי שיהיה נח ונעים וישוב הדעת, כמו למשל שיצאנו לגן סופיה כל אישה קיבלה שקית אישית עם עוגה ובקבוק שתיה.

ואיך הייתה ההיענות?

האמת שלא ציפינו יותר מדי. בכל זאת מדובר במשהו שלא מקובל בציבור הליטאי, וגם מדובר בנסיעה ארוכה ומדינה מרוחקת (תרתי משמע). חשבנו על בודדות אם בכלל, וההרגשה היתה שכל אישה שתצטרף: "בשבילה לבד היה שווה הכל".

אבל ההיענות היתה מדהימה. בזה אחר זה נרשמה עוד אחת ועוד אחת, ועל כל אחד שנרשמה היו עוד חמש לפחות שרצו לנסוע, ולא הסתדר להם מסיבות טכניות ועוד כל מיני מניעות, והן כבר מצפות להזדמנות הבאה... הרשימה הייתה מוגזנת מאד. השתתפו בו החל מתינוקות בני כמה חדשים, ועד נשים בגיל 70-80, וכמובן כל הגילאים שבאמצע. בקיצור, אף אחת לא ויתרה...

האם התוצאות התאימו לציפיות. ממש לא. התוצאות היו הרבה הרבה מעבר לציפיות. מטבע הדברים, לא ידענו אפילו למה לצפות, לא לטוב ולא למוטב. אבל היתה סיעתא דשמיא ממש בכל פרט ופרט, והתוצאות היו מעל ומעבר.

אפילו מזוג האויר, שהוא פרט שולי אולי, שיחק לטובתנו. בתחזית אמרו שיהיה גשום ממש, אבל אנחנו פגשנו את הגשם רק מעבר לזוגיות הרכב. בשעות הנסיעה...

בחדש האחרון, התקיימה נסיעה מיוחדת וראשונה מסוגה - נסיעה של נשות הניכי הישיבות לאוקרינה, לצינו של רבינו מוהר"ן מברסלב, ועוד קברי צדיקים. הנסיעה הייתה מרגשת מאד, מועילה מוצלחת ומרתקת - הרבה מעבר למשוער.

בגליון זה והבאים אחריו - נאפשר למשתתפות המסע, לשתף את הציבור ברגשות וחוויות מהמסע המרתק. וכמובן בתבונות רעיונות ומסקנות, שגם אתן תוכלו להרגיש חלק מהמסע, ואולי גם להצטרף לפעם הבאה...

הפעם בחרנו להגיש בפנינו ראיון עם אחת הפעילות המרכזיות בארגון 'הקבוצה' - לבית ולמשפחה, שהיה לה חלק גדול והמון השקעה ומסירות בכל מה שקשור לנסיעה המיוחדת. רצינו לשמוע מנחה על מה ש'מאחורי הקלעים' - הרעיון, הארגון, הניהול, וכמובן הקולות מהשטח, שבשביל זה היה שווה הכל...

איך התעורר הרעיון?

בחורף שעבר, התקיימה לראשונה נסיעה קבוצתית לאומן - עבור בחורים ואברכים בני הישיבות. בליווי והדרכה של תלמידי חכמים חשובים. המסע הוכתר בהצלחה מרובה, והתועלת הייתה עצומה. ואז חשבנו בעצם, מה עם הנשים? גם לנו מגיע! ומכאן נולד הרעיון.

מה בעצם המטרה של הנסיעה?

ישנם נשים ונערות רבות, שאינן שייכות לחסידות ברסלב, ובכל זאת מרשות לעצמן לטעום מעט או יותר מ'המעייני'. הן קוראות את העלון, שומעות שיעורים וכיוצא. ובגלל זה, או גם בלי קשר לזה, היו רוצות להגיע לקברו הקדוש באומן, ולעוד קברי צדיקים.

אבל הן לא יכולות או לא רוצות לעשות את זה לבד, בפרט שמדובר במדינה זרה, ואווירה מנוכרת ולא מוכרת. וגם הקבוצות שקיימות לרוב - אינן מתאימות לסגנון שלהן ולאווירה שהן זקוקות לו.

אז זו המטרה - לאפשר להן להגשים את החלום, ולעשות את הנסיעה - בצורה איכותית ונעימה, הן בגשמיות, ברמה נוחה ומפנקת, וכמובן ברוחניותף באווירה רצינית, חברה איכותית, והדרכה עמוקה ומיוחדת.

איך מתכננים נסיעה כזאת?

זה באמת לא היה קל. בסך הכל זו נסיעה ראשונה מסוגה, ולא ידענו כל כך מה היא צורכת. אבל המטרה שעמדה לנגד עינינו - הוא לתת את המקסימום, בגשמיות ורוחניות, במינימום מחיר כמובן.

מבחינה גשמית, היה חשוב שיהיה הטופ שבטופ. השתדלנו

היום הרת עולם

הננו שמחים להודיע, שבעז"ה יתקיים כינוס מיוחד

אודות

הנסיעה לראש השנה

בכינוס יימסרו שיעורים ושיחות אודות מהות העניין, מעלתו, והדרכה מעשיות יחד עם פאנל מרתק סביב הנושא, על ידי אברכים חשובים, מסלחה ומשמנה של עולם הישיבות

הכינוס יתקיים בתחילת חודש אלול, באולם מפואר במרכז הארץ

- פרטים יבואו -

הזדמנות מיוחדת

מי שלא היה מעולם באומן, יכול לקבל כרטיס טיסה לראש השנה

במחיר \$148 בלבד + דמי רישום

איך נרשמים?

בכדי לשריין לעצמכם מקום בטיסה תידרשו להגיע לשוב בר יוחאי (ליד מירון) רחוק כליל החורש 109 עם דרכון בתוקף כולל צילום דרכון ותשלום ע"ס \$148 + דמי רישום שישולמו במזומן או בכרטיס אשראי.

קבלת קהל בימים ב,ג,ד בלבד בשעות הבוקר בין השעות 9 - 12 ובצהריים בין השעות 3 - 7.

הסבסוד מיועד רק עבור אלו שלא היו באומן מימיהם (בכל ימות השנה ולא רק בראש השנה) ומבקשים להירשם לנסיעה לאומן ראש השנה תש"פ, המעוניינים יתבקשו בעת ההרשמה לחתום על חוזה המאשר זאת.

בכדי לממש את הסבסוד יש להגיע פיזית, לא יהיה ניתן לבצע רכישות כרטיסים בטלפון.

שימו לב! פעלו לפי השעות והתנאים המופיעים לפניכם בלבד, ובכך תמנעו מעצמכם עגמת נפש מיותרת.

מספר הטלפון לבירורים: 09-8656148

ההרשמה
נסגרת!!!

בשורה טובה תדעו עצמכם

אנו שמחים לבשר כי בסיעתא דשמיא גם השנה עלה בידינו לסדר
מתחם מיוחד בראש השנה באומן
עבור הניכי הישיבות

בהשתתפות תלמידי חכמים, רבנים ומשפיעים
ביניהם:

הרב ישראל מאיר גלינסקי | הרב אשר זעליג מרגליות | הרב אברהם יצחק קלצקי

אווירה חמה ומלוכדת / סעודות שבת והג בצוותא / שיעורים, כינוסים, ועוד

המתחם נמצא במרחק כ-3 דקות בלבד מהציון הקדוש,
וכולל: חדרים נוחים ומרווחים, פינת קפה, מקוה פרטי,
ומקום מרווח עבור השיעורים והסעודות.

במחיר: \$ 350

(לנרשמים עד אלול הבעל"ט' ולאחר מכן \$400)

מספר המקומות מצומצם, וכל הקודם זוכה

לפרטים והרשמה:

054-853-7200

054-848-7317

053-314-8981

054-859-1148